

Załącznik do Zarządzenia Nr 168/2017

Wójta Gminy Leszno z dnia 20 grudnia 2017 r.

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO

Opracował zespół specjalistów M S Fireline
Pod kierunkiem: mgr inż. Michał Stachlewski

SPECJALISTA DS. PRZECIWPÓŻAROWYCH I
BHP

Stachlewski
mgr inż. Michał Stachlewski

UPR: SGSP NR. DYP. 6181

PW: SPW/SiMR/76/09/2008/22/17

WYKONAWCA

BIURO: 05-850 DUCHNICE UL. OŻAROWSKA 83
MOBILE (+48 0)-606-209-664 /24 H
NIP 118-156-19-31 REGON 142676144
E-MAIL: BIURO@MSFIRELINE.PL
WWW.MSFIRELINE.PL

Grudzień 2017 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	4
1.1. Wprowadzenie	4
1.2. Przedmiot opracowania.....	5
1.3. Cel instrukcji.....	5
1.4. Podstawa prawna.....	5
1.5. Zakres opracowania.....	5
1.6. Terminologia.....	6
2. Ogólne obowiązki i czynności zabronione z zakresu ochrony przeciwpożarowej	9
3. Warunki ochrony przeciwpożarowej wynikające z przeznaczenia obiektu i sposobu użytkowania.....	12
3.1. Funkcja i wielkość obiektu.....	12
3.2. Usytuowanie obiektu.....	12
3.3. Kwalifikacja do kategorii zagrożenia ludzi i/lub obciążenie ogniowe	12
3.4. Odporność pożarowa, ogniowa, konstrukcja budynku.....	12
3.5. Strefy pożarowe.....	13
3.6. Warunki ewakuacji.....	13
3.7. Urządzenia przeciwpożarowe występujące w obiekcie.....	14
3.8. Instalacje techniczne występujące w obiekcie	14
3.9. Droga pożarowa	14
3.10. Zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru	14
4. Potencjalne źródła powstania pożaru i drogi jego rozprzestrzeniania. Zagrożenia pożarowe	15
4.1. Możliwe źródła, przyczyny oraz drogi rozprzestrzeniania się pożaru w omawianym obiekcie.....	15
4.2. Zagrożenia pożarowe	16
5. Urządzenia przeciwpożarowe i gaśnicze występujące w obiekcie.....	17
5.1. Informacje ogólne.....	17
5.1.1. Hydranty wewnętrzne.....	18
5.1.2. Sieć wodociągowa przeciwpożarowa (hydranty zewnętrzne).....	18
5.2. Informacje ogólne o zasadach i terminach przeglądów technicznych czynnościach konserwacyjnych urządzeń i instalacji ppoż.....	19
6. Sposoby postępowania na wypadek pożaru lub innego zagrożenia.....	20
6.1. Ogólne zasady postępowania pracowników w przypadku powstania pożaru do czasu przybycia jednostek ratowniczo-gaśniczych oraz współdziałania z kierującym akcją ratowniczą	20
6.2. Alarmowanie straży pożarnej.....	20
6.3. Akcja ratowniczo-gaśnicza	21
7. Prace niebezpieczne pożarowo	22
7.1. Zasady zabezpieczania prac niebezpiecznych pożarowo.....	22
7.2. Wskazania przeciwpożarowe w zakresie przygotowania budynków i pomieszczeń do wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo	23
7.3. Sprzęt pożarniczy i środki gaśnicze do zabezpieczenia prac spawalniczych.....	24
8. Sposoby praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji ludzi.	25
8.1. Pojęcia, zasady ogólne ewakuacji	25
8.2. Organizacja i warunki ewakuacji w kontekście funkcji obiektu oraz warunków technicznych z uwzględnieniem opisu sposobów prowadzenia ewakuacji zorganizowanej i indywidualnej.....	25
8.3. Praktyczne sprawdzenie ewakuacji (PSE)	30
9. Zadania i obowiązki stałych użytkowników obiektu w zakresie ochrony przeciwpożarowej	31
9.1. Obowiązki pracowników obiektu	31
9.2. Obowiązki właściciela obiektu	31
9.3. Personel sprzątający	32
10. Sposoby zaznajamiania użytkowników obiektu z treścią przedmiotowej instrukcji oraz przepisami przeciwpożarowymi	33

11. Podstawy prawne.....	34
Załączniki.....	36
Załącznik nr 1.....	37
Załącznik nr 2.....	38
Załącznik nr 3.....	39
Załącznik nr 4.....	40
Załącznik nr 5.....	42
Załącznik nr 6.....	43
Załącznik nr 7.....	44
Załącznik nr 8.....	45
Załącznik nr 9.....	46
Załącznik nr 10.....	47
Załącznik nr 11.....	49
Załącznik nr 12.....	50
Załącznik nr 13.....	51
Załącznik nr 14.....	54
Załączniki graficzne.....	55

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

Podstawą bezpieczeństwa ludzi w obiekcie budowlanym jest zapewnienie warunków umożliwiających sprawną i bezpieczną ewakuację. Taki stan osiągany jest poprzez odpowiednie zaprojektowanie samej konstrukcji budowlanej obiektu, w tym zastosowanie odpowiednich środków biernej ochrony przeciwpożarowej, jak i wyposażenie go we właściwe dobrane czynne systemy zabezpieczeń przeciwpożarowych.

Jednakże nigdy do końca nie można wykluczyć możliwości powstania pożaru, który zawsze w mniejszym lub większym stopniu zagraża bezpieczeństwu ludzi oraz przynosi znaczne straty materialne. W takich sytuacjach podstawowym zadaniem kierującym działaniem ratowniczym jest zapewnienie bezpiecznej ewakuacji ludzi i mienia z zagrożonych budynków. Trzeba pamiętać, że podczas pożaru w obiektach występujące niebezpieczeństwo związane jest nie tylko z powstawaniem wysokiej temperatury, ale również z wydzielaniem się dużych ilości toksycznych produktów spalania.

Podczas zagrożenia pożarowego ludzie przebywający w obiektach objętych pożarem, starają się jak najszybciej opuścić zagrożone pomieszczenia, w wielu przypadkach łatwo wpadając w panikę. Dlatego bardzo ważna jest znajomość zasad ewakuacji przez pracowników oraz zasad podjęcia działań ratowniczo-gaśniczych w pierwszej fazie trwania pożaru.

Ochrona przeciwpożarowa zgodnie z art.4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej ma na celu ochronę życia, zdrowia i mienia przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem i polega na realizacji następujących przedsięwzięć:

- **zapobieganie powstawania i rozprzestrzeniania się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,**
- **zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,**
- **prowadzenia działań gaśniczych.**

Do realizacji zadań w systemie szeroko pojmowanej ochrony przeciwpożarowej ustawa wprowadza przepisy wykonawcze wydane na jej podstawie, które ustalają obowiązki osób fizycznych, prawnych oraz organizacji i instytucji korzystających ze środowiska, budynku, obiektu lub terenu w zakresie zabezpieczenia ich przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem.

Każda osoba fizyczna lub prawna, organizacja lub instytucja użytkująca środowisko, budynek, obiekt lub teren powinna zabezpieczyć je przed zagrożeniem i ponosi odpowiedzialność za naruszenie przepisów pożarowych.

Tak więc właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu ma zapewnić jego ochronę przeciwpożarową i jest obowiązany w szczególności:

- *Przestrzegać przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,*
- *Wyposażyc budynek, obiekt w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach,*
- *Zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji,*
- *Przygotować budynek, obiekt lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej,*
- *Ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej, lub innego miejscowego zagrożenia,*
- *Zaznajomić podległych pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.*

1.2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego” (IBP) dla budynku Urzędu Gminy Leszno al. Wojska Polskiego 21 05-084 Leszno.

1.3. Cel instrukcji

Celem opracowania IBP jest ustalenie wymagań ochrony przeciwpożarowej w zakresie organizacyjnym, technicznym i porządkowym itp, jakie należy uwzględnić w czasie użytkowania i eksploatacji wyżej wymienionego budynku.

1.4. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 4 Ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (J.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.) „Właściciel budynku, obiektu budowlanego lub terenu, zapewniając ich ochronę przeciwpożarową jest zobowiązany:

- przestrzegać przeciwpożarowych wymagań techniczno - budowlanych, instalacyjnych i technologicznych;
- wyposażyć budynek, obiekt budowlany lub teren w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice;
- zapewnić konserwację oraz naprawy urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w sposób gwarantujący ich sprawne i niezawodne funkcjonowanie;
- zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie, bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji;
- przygotować budynek, obiekt budowlany lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej;
- zaznajomić pracowników z przepisami przeciwpożarowymi;
- ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia."

Instrukcja została opracowana na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719) oraz obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej, Polskich Norm, dokumentacji technicznej i informacji uzyskanych od zarządcy obiektu.

1.5. Zakres opracowania

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego zawiera procedury organizacyjne związane z przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej dla obiektu administracyjno-biurowego Urzędu Gminy Leszno al. Wojska Polskiego 21 05-084 Leszno. Zawiera także zbiór zasad dotyczących możliwości zapobiegania powstawania i rozprzestrzeniania pożaru oraz innych zdarzeń wynikających z użytkowania obiektu.

Zakres instrukcji obejmuje w szczególności:

- warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania, prowadzonego procesu technologicznego, magazynowania (składowania) i warunków technicznych obiektu, w tym zagrożenia wybuchem;
- określenie wyposażenia w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice oraz sposoby poddawania ich przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym;
- sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia;
- warunki i organizację ewakuacji ludzi oraz praktyczne sposoby ich sprawdzania;
- sposoby zapoznania użytkowników obiektu, w tym zatrudnionych pracowników, z przepisami przeciwpożarowymi oraz treścią przedmiotowej instrukcji;
- zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla osób będących ich stałymi użytkownikami;
- plany obiektów, obejmujące także ich usytuowanie, oraz terenu przyległego, z uwzględnieniem graficznych danych dotyczących w szczególności:

- powierzchni, wysokości i liczby kondygnacji budynku,
  - odległości od obiektów sąsiadujących,
  - parametrów pożarowych występujących substancji palnych,
  - występującej gęstości obciążenia ogniowego w strefie pożarowej lub w strefach pożarowych,
  - kategorii zagrożenia ludzi, przewidywanej liczby osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach,
  - lokalizacji pomieszczeń i przestrzeni zewnętrznych zaklasyfikowanych jako strefy zagrożenia wybuchem,
  - podziału obiektu na strefy pożarowe,
  - warunków ewakuacji, ze wskazaniem kierunków i wyjść ewakuacyjnych,
  - miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, kurków głównych instalacji gazowej, materiałów niebezpiecznych pożarowo oraz miejsc usytuowania elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
  - wskazania dojeżdż do dźwigów dla ekip ratowniczych,
  - hydrantów zewnętrznych oraz innych źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
  - dróg pożarowych i innych dróg dojazdowych, z zaznaczeniem wjazdów na teren ogrodzony;
- wskazanie osób lub podmiotów opracowujących instrukcję.

1.6. Terminologia

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej definiuje ochronę przeciwpożarową jako kompleks zadań mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia oraz środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem, poprzez:

- zapobieganie powstawania i rozprzestrzeniania się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- zapewnienia sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- prowadzenia działań ratowniczych.

W celu ułatwienia zrozumienia używanych w IBP określeń, których znaczenie odbiega od interpretacji potocznej, poniżej podano definicje najważniejszych pojęć używanych w ochronie przeciwpożarowej.

Alarm pożarowy - rozumie się przez to ostrzeżenie o pożarze zainicjowane przez osobę lub urządzenie automatyczne.

Bezpieczeństwo pożarowe - rozumie się przez to stan eliminujący zagrożenie dla życia lub zdrowia, uzyskiwany poprzez funkcjonowanie norm prawnych, technicznych systemów zabezpieczeń oraz prowadzenia działań zapobiegawczych.

Budynek użyteczności publicznej - rozumie się przez to budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, oświaty, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, handlu, gastronomii, usług oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny.

Ćwiczenie ewakuacyjne - rozumie się przez to próbną ewakuację z udziałem użytkowników obiektu.

Działania ratownicze - rozumie się przez to każdą czynność podjętą w celu ratowania życia, zdrowia i mienia, a także likwidację źródła powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Ewakuacja - rozumie się przez to uporządkowane przemieszczanie się osób do miejsca bezpiecznego (w razie pożaru lub innego miejscowego zagrożenia).

Gaśnica - rozumie się przez to urządzenie zawierające środek gaśniczy, który może być skierowany na ogień, na skutek działania ciśnienia wewnętrznego gaśnicy.

Gęstość obciążenia ogniowego - rozumie się przez to obciążenie ogniowe podzielone przez powierzchnię podłogi, tzn. ilość materiałów palnych na jednostkę powierzchni liczona w MJ/m².

Grupa wysokości budynków: podzielone są na następujące rodzaje budynków ze względu na rodzaj wysokości oraz ilość kondygnacji: budynki niskie, średniowysokie, wysokie i wysokościowe.

Budynki niskie (N) - do 12 m włącznie nad poziomem terenu lub mieszkalne o wysokości do 4 kondygnacji nadziemnych włącznie.

Budynki średniowysokie (SW) - ponad 12 m do 25 m włącznie nad poziomem terenu lub mieszkalne o wysokości ponad 4 do 9 kondygnacji nadziemnych włącznie.

Budynki wysokie (W) - ponad 25 m do 55 m włącznie nad poziomem terenu lub mieszkalne o wysokości ponad 9 do 18 kondygnacji nadziemnych włącznie.

Budynki wysokościowe (WW) - powyżej 55 m nad poziomem terenu.

Inne miejscowe zagrożenie- rozumie się przez to inne niż pożar i klęska żywiołowa zdarzenie, wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody (katastrofy techniczne, chemiczne, ekologiczne), a stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia.

Instalacja sygnalizacyjno – alarmowa- rozumie się przez to instalację automatycznego wykrywania i przekazywania informacji o pożarze (inaczej zwaną jak systemem sygnalizacji pożaru), w skład której wchodzi centrala, detektory (czujki) pożarowe i przyciski ręcznego ostrzegania o pożarze.

Kategoria zagrożenia ludzi- rozumie się przez to kwalifikację budynku, jego części lub pomieszczenia ze względu na funkcję do odpowiednich kategorii zagrożenia ludzi. Występuje pięć kategorii zagrożenia ludzi:

ZL I - budynki użyteczności publicznej lub ich części, w których mogą przebywać ludzie w grupach powyżej 50 osób nie będące ich stałymi użytkownikami.

ZL II - budynki lub ich części przeznaczone dla osób o ograniczonej zdolności poruszania się,

ZL III - budynki biurowe, pomieszczenia usługowe itp.,

ZL IV - budynki mieszkalne,

ZL V - budynki zamieszkania zbiorowego.

Plan ewakuacji (procedura ewakuacji) - rozumie się przez to dokument, w którym przedstawiono plan dróg ewakuacyjnych i miejsc bezpiecznych oraz zasady i organizację w przypadku pożaru lub innego miejscowego zagrożenia.

Pożar- rozumie się przez to niekontrolowany proces spalania, zachodzący poza miejscem do tego celu przeznaczonym, przynoszący straty materialne.

Prace niebezpieczne pożarowo - rozumie się przez to prace, których prowadzenie może powodować bezpośrednio niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu.

Przeciwpożarowym wyłączniku prądu- rozumie się przez to wyłącznik odcinający dopływ prądu do wszystkich obwodów z wyjątkiem obwodów zasilających instalacje i urządzenia, których funkcjonowanie jest niezbędne w czasie pożaru.

Ręczny ostrzegacz pożarowy (przycisk pożarowy) - rozumie się przez to urządzenie inicjujące, służące do ręcznego uruchamiania systemu automatycznej sygnalizacji pożarowej

Spalanie - rozumie się przez to egzotermiczną reakcję substancji palnej z utleniaczem, której zwykle towarzyszą płomień, żarzenie i/lub wydzielanie dymu.

Stałe urządzenie gaśnicze- rozumie się przez to urządzenia na stałe związane z obiektem, zawierające własny zapas środka gaśniczego, wyposażone w układ przechowywania i podawania środka gaśniczego, uruchamiane automatycznie we wczesnej fazie rozwoju pożaru.

Strefa pożarowa- rozumie się przez to przestrzeń wydzieloną w taki sposób, aby w określonym czasie pożar nie przeniósł się na zewnątrz lub do wewnątrz wydzielonej przestrzeni.

Urządzenia do usuwania dymu i gazów pożarowych - rozumie się przez to urządzenia montowane w górnych częściach klatek schodowych i pomieszczeniach, uruchamiane w przypadku nagromadzenia się gorących gazów i dymów pożarowych, w celu ich odprowadzenia drogą wentylacji naturalnej (grawitacyjnej) lub wymuszonej (mechanicznej).

Urządzenia przeciwpożarowe - rozumie się przez to urządzenia służące do wykrywania i zwalczania pożaru lub ograniczania jego skutków w obiektach, w których (lub przy których) są zainstalowane, np.: stałe i półstałe urządzenia gaśnicze i zabezpieczające, urządzenia wchodzące w skład systemu sygnalizacji pożarowej, instalacje oświetlenia ewakuacyjnego, hydranty, przeciwpożarowe klapy odcinające, urządzenia oddymiające oraz drzwi i bramy przeciwpożarowe, o ile są wyposażone w systemy sterowania.

Warunki ewakuacji- rozumie się przez to zespół przedsięwzięć oraz środków techniczno-organizacyjnych zapewniający szybkie i bezpieczne opuszczenie przez osoby przebywające strefę zagrożoną lub objętą pożarem.

Zabezpieczenie przed zadymieniem dróg ewakuacyjnych - rozumie się przez to zabezpieczenie przed utrzymywaniem się na drogach ewakuacyjnych dymu w ilości, która ze względu na ograniczenie widoczności lub toksyczność uniemożliwiłaby bezpieczną ewakuację.

Zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia - rozumie się przez to zapewnienie nieruchomościom koniecznych warunków ochrony technicznej oraz tworzenie warunków organizacyjnych i formalno-prawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

2. OGÓLNE OBOWIĄZKI I CZYNNOŚCI ZABRONIONE Z ZAKRESU OCHRONY PRZECIWPÓŻAROWEJ

Ogólne obowiązki z zakresu ochrony przeciwpożarowej wynikają z ustawy z dnia 24 sierpnia o ochronie przeciwpożarowej.

W tym zakresie ustawa stanowi że:

- osoba fizyczna, osoba prawna, organizacja lub instytucja korzystająca ze środowiska, budynku, obiektu lub terenu są obowiązane zabezpieczyć je przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem,
- właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, a także podmioty wymienione wyżej, ponoszą odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych, w trybie i na zasadach określonych w innych przepisach.

Ponadto ustawa zobowiązuje właścicieli, użytkowników i zarządzających budynkami, obiektami i terenami aby w zakresie ochrony przeciwpożarowej:

- przestrzegali przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- wyposażyli budynek, obiekt lub teren w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach,
- zapewnili konserwację i naprawy sprzętu oraz urządzeń określonych powyżej zgodnie z zasadami i wymaganiami gwarantującymi sprawne i niezawodne ich funkcjonowanie,
- zapewnili osobom przebywającym w budynku, obiekcie lub na terenie bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji,
- przygotowali budynek, obiekt lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej,
- zaznajomili pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,
- ustalili sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia.

Zgodnie z przepisami szczegółowymi w zakresie ochrony przeciwpożarowej w Budynku Urzędu Gminy Leszno oraz na terenie przyległym do niego jest zabronione wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, a w szczególności:

- używanie otwartego ognia, palenie tytoniu i stosowanie innych czynników mogących zainicjować zapłon występujących materiałów palnych:
  - a) w miejscach występowania materiałów niebezpiecznych pożarowo,
  - b) w miejscach występowania innych materiałów palnych, określonych przez właściciela lub zarządcę i oznakowanych zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi znaków bezpieczeństwa;
- użytkowanie instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawnych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami określonymi przez producenta, bądź nie poddawanych okresowym kontrolom, o zakresie i częstotliwości wynikającej z przepisów prawa budowlanego jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia ognia;

- garażowanie pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach nie przeznaczonych do tego celu, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu;
- użytkowanie elektrycznych urządzeń ogrzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta;
- przechowywanie materiałów palnych oraz stosowanie elementów wystroju i wyposażenia wnętrza z mat. palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od:
  - a) urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 373,15 K (100°C),
  - b) linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających oraz przewodów odprowadzających instalacji piorunochronnej oraz czynnych rozdzielnic prądu elektrycznego, przewodów elektrycznych siłowych i gniazd wtykowych siłowych o napięciu powyżej 400 V;
- stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych i niezapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki;
- instalowanie opraw oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych, takich jak wyłączniki, przetworniki, gniazda wtykowe, bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem;
- składowanie materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczanie przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości;
- zamykanie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie;
- składowanie materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach oraz na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach.
- lokalizowanie elementów wystroju wnętrza, instalacji i urządzeń w sposób zmniejszający wymiary drogi ewakuacyjnej poniżej wartości wymaganych w przepisach techniczno-budowlanych;
- uniemożliwianie lub ograniczanie dostępu do:
  - a) gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych,
  - b) źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
  - c) urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
  - d) wyjść ewakuacyjnych albo okien dla ekip ratowniczych,
  - e) wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kurków głównych instalacji gazowej,
  - f) składowanie materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach oraz na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach.

Ponadto zgodnie ze szczegółowymi przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej właściciele, zarządcy lub użytkownicy budynków oraz placów składowych i wiat, z wyjątkiem budynków mieszkalnych jednorodzinnych, zobowiązani są między innymi do:

- utrzymania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w stanie pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej;
- wyposażanie obiektów, zgodnie z wymaganiami przepisów techniczno-budowlanych, w przeciwpożarowe wyłączniki prądu;
- umieszczenie w widocznych miejscach instrukcje postępowania na wypadek pożaru wraz z wykazem telefonów alarmowych;
- oznakowanie obiektu, znakami zgodnymi z Polskimi Normami dotyczącymi znaków bezpieczeństwa:

- a) dróg ewakuacyjnych oraz pomieszczeń, w których w myśl przepisów techniczno-budowlanych wymagane są co najmniej 2 wyjścia ewakuacyjne, w sposób zapewniający dostarczenie informacji niezbędnych do ewakuacji,
- b) miejsca usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic,
- c) miejsca usytuowania elementów sterujących urządzeniami ppoż.,
- d) miejsca usytuowania przeciwpożarowych wyłączników prądu, kurków głównych instalacji gazowej oraz materiałów niebezpiecznych pożarowo,
- e) pomieszczenia, w których występują materiały niebezpieczne pożarowo.

3. WARUNKI OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ, WYNIKAJĄCEJ Z PRZEZNACZENIA OBIEKTU I SPOSOBU UŻYTKOWANIA

3.1. Funkcja i wielkość obiektu.

Przedmiotem opracowania jest budynek administracyjno-biurowy Urzędu Gminy Leszno. Posiada on dwie kondygnacje nadziemne, bez podpiwniczenia. Wysokość budynku, mierzona od najniższej położonego miejsca do najwyższego punktu dachu wynosi 11,35 m - kwalifikuje się do kategorii budynków niskich.

Parametry techniczne budynku:

- powierzchnia zabudowy: 789,40 m²,
- powierzchnia użytkowa: 1196 m²,
- kubatura: 4650 m³,
- wysokość: 11,35 m.

3.2. Usytuowanie obiektu.

Budynek Urzędu Gminy Leszno położony jest na działce nr ew. 471/13 w miejscowości Leszno przy al. Wojska Polskiego 21.

- od strony północnej przebiega droga o nawierzchni asfaltowej - al. Wojska Polskiego,
- od zachodu położona działka zabudowana budynkiem posterunku Policji,
- od strony wschodniej, znajdują się działki zabudowane i niezabudowane, stanowiące własność prywatną,
- od południa - działka stanowiąca zaplecze Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej.

3.3. Kwalifikacja do kategorii zagrożenia ludzi i/lub obciążenie ogniowe

Obiekt powstał w latach 80-tych zgodnie z obowiązującymi wtedy przepisami został zakwalifikowany do kategorii ZLI zagrożenia ludzi. Obecnie obowiązujące przepisy kwalifikują budynek urzędu gminy jako obiekt użyteczności publicznej ZL III.

W takim budynku nie przewiduje się składowania materiałów niebezpiecznych pożarowo.

Ponadto, w obiekcie tym nie występują pomieszczenia i strefy zagrożenia wybuchem.

Ogrzewanie budynku realizowane jest poprzez kotłownię CO z kotłem gazowym.

3.4. Odporność pożarowa, ogniowa, konstrukcja budynku

Budynek został wykonany z materiałów niepalnych częściowo w klasie „E” odporności pożarowej - jednokondygnacyjna część budynku. Pozostała dwukondygnacyjna część budynku budowana w technologii tradycyjnej zapewniającej klasę odporności pożarowej „C” z wyjątkiem elementów drewnopochodnych B-660, które nie spełniają klasy „C” odporności pożarowej. W związku z tym wprowadzono dodatkowe rozwiązania poprawiające ochronę ppoż. Obiektu tj.:

- zastosowanie na ścianach i stropach drewnopochodnych suchego tynku o grubości 13 mm,
- podłogi zaprojektowano w materiałach trudno zapalnych,
- drogi ewakuacyjne pionowe i poziome wykonano w technologii tradycyjnej.

Konstrukcja budynku na podstawie projektu budowlanego z 1979 r:

- stropodach wentylowany, płyty korytkowe na murkach ażurowych ustawionych na stropie Fert-45,

- strop między kondygnacjami Fert-45
- schody żelbetowe wylewane,
- ściany zewnętrzne z pustaków ceramicznych grub. 29 cm Max na zaprawie cementowej,
- ściany wewnętrzne z pustaków ceramicznych ściennych grub. 19 cm Max na zaprawie cementowej lub z cegły dziurawki grub. 12 i 6 cm,
- ściany fundamentowe - betonowe, wylewane,
- fundamenty żelbetowe, wylewane.

Z dokumentacji projektowej z 1985 r. wynika, że jednokondygnacyjną część budynku nadbudowano salą wielofunkcyjną o pow. 82,2 m². Technologia wykonania nadbudowy:

- strop z płyt prefabrykowanych kanałowych, stropodach z warstwy termicznej ze styropianu grubości 3 cm i strużkobetonu, paro izolacja na gładzi cementowej. Pokrycie w postaci 3 warstw papy na lepiku.
- ściany murowane z cegły ceramicznej i lekkiego betonu.

Poniżej przedstawiono tabelę z wymaganiami klasy odporności ogniowej elementów konstrukcyjnych dla budynku ZL III dwukondygnacyjnego (ze stropem nad pierwszą kondygnacją na wysokości nie wyższej niż 9 m w rzeczywistości 2,5 m) zgodnie z obowiązującymi przepisami klasyfikowanych jak dla klasy „D”:

Element konstrukcyjny	Klasa odporności ogniowej
główna konstrukcja nośna	R30
konstrukcja dachu	-
Strop	REI30
ściana zewnętrzna	EI30
ściana wewnętrzna	-
przekrycie dachu	-

NRO - nierozprzestrzeniające ognia

R - nośność ogniowa (w minutach), określona zgodnie z Polską Normą dotyczącą zasad ustalania klas odporności ogniowej elementów budynku,

E - szczelność ogniowa (w minutach), określona jw,

I - izolacyjność ogniowa (w minutach), określona jw,

(-) - nie stawia się wymagań.

3.5. Strefy pożarowe.

Zgodnie z dokumentacją projektową budynek miał być podzielony na dwie strefy pożarowe jednak stan faktyczny budynku nie pozwala na takie założenie. Należy przyjąć, że budynek stanowi jedną strefę pożarową. Dopuszczalna powierzchnia strefy pożarowej dla budynku ZL III niskiego wynosi 8000 m², nie jest ona przekroczona.

3.6. Warunki ewakuacji.

Z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi zapewniono możliwość ewakuacji drogami komunikacji ogólnej na zewnątrz budynku. Z budynku na poziomie I kondygnacji zapewniono trzy wyjścia ewakuacyjne. Wyjścia zamykane drzwiami dwuskrzydłowymi o szerokości 1,34 m. Szerokość większego skrzydła jest nie mniejsza niż 0,9 m. Dopuszczalna długość przejścia ewakuacyjnego w pomieszczeniach wynosi 40 m i nie jest przekroczona. Przejście ewakuacyjne nie prowadzi przez więcej niż 3 pomieszczenia. Długość dojścia ewakuacyjnego dla budynku wynosi przy jednym kierunku 30 m i 60 m przy dwóch kierunkach ewakuacji. Dla pomieszczeń znajdujących się w części północnej budynku na II kondygnacji długość dojścia ewakuacyjnego liczona od wyjścia z pomieszczenia do drzwi wyjściowych na I kondygnacji wynosi 35, 43 m. Budynek na tej podstawie

nie może zostać zakwalifikowany jako zagrażający życiu i zdrowiu ludzi. Dla pozostałej części budynku zapewniono dwa kierunki ewakuacji i długość dojścia nie jest przekroczona. Szerokość dojść ewakuacyjnych jest większa niż 1,4 m.

Z pierwszego piętra zapewniona jest ewakuacja klatką schodową zlokalizowaną na końcu korytarza oraz schodami w centralnej części budynku.

Biegi klatki schodowej żelbetowe, o szerokości użytkowej 120cm, spoczniki o szerokości użytkowej 150cm.

3.7. Urządzenia przeciwpożarowe występujące w obiekcie

Zgodnie z dokumentacją projektową budynek wyposażono w hydranty DN25. Zgodnie ze stanem faktycznym budynek Urzędu Gminy Leszno wyposażono w sieć hydrantów wewnętrznych DN 52.

3.8. Instalacje techniczne występujące w obiekcie

Obiekt wyposażony w następujące instalacje i urządzenia techniczne:

- elektryczne 230V,
- ogrzewcza z lokalnej kotłowni gazowej,
- wentylacja grawitacyjna,
- odgromowa - podstawowa,
- wodna - zasilana z sieci miejskiej,
- kanalizacyjna - przyłączona do sieci miejskiej.

3.9. Droga pożarowa

Dla przedmiotowego budynku wymagana jest droga pożarowa. Droga pożarowa powinna przebiegać wzdłuż dłuższego boku budynku, przy czym bliższa krawędź drogi pożarowej musi być oddalona od ściany budynku o 5—15 m. Pomiędzy tą drogą i ścianą budynku nie mogą występować stałe elementy zagospodarowania terenu lub drzewa i krzewy o wysokości przekraczającej 3 m, uniemożliwiające dostęp do elewacji budynku za pomocą podnośników i drabin mechanicznych.

Obok budynku przebiega utwardzona droga (al. Wojska Polskiego) oraz zlokalizowany jest parking dla samochodów osobowych przy ulicy.

3.10. Zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru

Zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru stanowią dwa hydranty nadziemne o wydajności każdy 10 l/s zlokalizowane przy al. Wojska Polskiego w odległości do 70 m od obiektu. Dokładna lokalizacja została przedstawiona w części graficznej niniejszego opracowania.

4. POTENCJALNE ŹRÓDŁO POWSTANIA POŻARU I DROGI JEGO ROZPRZESTRZENIANIA. ZAGROŻENIA POŻAROWE.

Najczęściej spotykanymi przyczynami pożarów jest ludzka nieostrożność, nierzadko granicząca z bezmyślnością. Objawia się ona drastycznym lekceważeniem podstawowych zasad bezpieczeństwa oraz świadomym łamaniem przepisów przeciwpożarowych. Szczególnie powszechne jest nieprzestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach niedozwolonych, niewłaściwe zabezpieczenie prac określanych jako niebezpieczne pożarowo oraz lekceważenie zagrożeń związanych z używaniem cieczy palnych. Drugą pod względem częstotliwości przyczyną występowania pożarów są wady i nieprawidłowa eksploatacja urządzeń elektrycznych, objawiająca się nadmiernym obciążaniem obwodów zasilających, eksploataowaniem urządzeń niesprawnych technicznie, zwłaszcza z uszkodzonymi kablami i wtykami zasilającymi oraz używanie elektrycznych, przenośnych urządzeń grzewczych w sposób niezgodny z przeznaczeniem i określonymi przez producenta zasadami użytkowania.

4.1. Możliwe źródła, przyczyny oraz drogi rozprzestrzeniania się pożaru w omawianym obiekcie.

Źródłem pożaru może być energia cieplna powstająca w różnych procesach fizycznych i chemicznych. Ciepło jako źródło zapalenia może występować w postaci:

- żarówki elektrycznej, której szklana bańka może osiągnąć temperaturę:
  - dla żarówki 25 W ok. 81°C,
  - dla żarówki 100 W ok. 147°C,
  - dla żarówki 200 W ok. 165°C,
- żarówki elektrycznej, do której dostęp powietrza został ograniczony; żarówka 100 W zakryta tkaniną po 1 minutowym włączeniu nagrzewa się do 70°C, po 2 minutach do 103°C, po 5 minutach do 340°C (w tej temperaturze tkanina zaczyna palić się),
- żarówki elektrycznej owiniętej papierem, bibułą, która po 20 minutach nagrzewania osiąga temperaturę ok. 400°C,
- łuku elektrycznego powstającego podczas zwarć instalacji oświetleniowej, którego temperatura wynosi ok. 6000°C,
- grzejników elektrycznych z odsłoniętymi elementami grzejnymi osiągającymi temperaturę 700°C - 800°C, a z zakrytymi elementami grzejnymi 450°C - 550°C,
- niedopałka papierosa, gdzie średnia temperatura żaru papierosa, bez ciągnięcia wynosi 565°C,
- płomienia zapałki, posiada on temperaturę średnio 800°C,
- płomienia zapalniczki gazowej, posiada on temperaturę średnio 1300°C,
- iskry elektryczności statycznej.

Przyczynami pożarów mogą być:

- zaproszenie ognia przez użytkowników pomieszczeń w wyniku postępowania się płomieniem zapałki, maszynki gazowej, rozżarzonym papierosem, fajką itp.,
- niewłaściwa eksploatacja instalacji elektrycznej, zwłaszcza przeciążenia obwodów, poluzowania lub uszkodzenia gniazd wtykowych, wyłączników, opravek, bezpieczników,
- niewłaściwa eksploatacja urządzeń grzewczych i punktów świetlnych,
- podpalenie.

Drogi rozprzestrzeniania się pożaru

Pomimo zachowania wszelkich środków ostrożności, może się zdarzyć, że na terenie budynku powstanie pożar. Najistotniejszym wtedy zadaniem będzie ugaszenie go natychmiast w początkowej fazie lub jeżeli jest to z jakichkolwiek względów niemożliwe należy powstrzymać jego rozprzestrzenianie do momentu przybycia straży pożarnej.

Drogami rozprzestrzeniania się pożaru będą materiały palne stanowiące przedmiot pracy biurowej oraz palne elementy wyposażenia wystroju i konstrukcji budynku. Dynamika pożaru może wzrastać:

- nadmierną ilość przechowywanych lub składowanych materiałów palnych w stosunku do wielkości pomieszczeń przeznaczonych na ten cel (tzw. nadmierne obciążenie ogniowe),
- wyposażenie pomieszczeń w elementy wystroju i przedmioty palne, co w przypadku pożaru powoduje objęcie ogniem całego pomieszczenia,
- wykonywanie dekoracji z materiałów rozprzestrzeniających ogień,
- wyposażenie podłóg pomieszczeń w łatwo zapalne wykładziny,
- wyposażenie dróg komunikacyjnych w łatwo zapalne elementy wystroju i pokrycia podłóg,
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach.

4.2. Zagrożenia pożarowe

Zagrożenie pożarowe jest to stwierdzenie możliwości powstania i rozprzestrzeniania się pożaru spowodowane zapalnością materiałów, z których wykonany jest obiekt oraz materiałów w nim znajdujących się. Innymi słowy jest to wszelkie niebezpieczeństwo dla życia i mienia wynikające z trwania, rozwoju i rozprzestrzeniania się pożaru.

CZYNNIK ZAGROŻENIA LUDZI POŻAREM	RODZAJ ZAGROŻENIA
Promieniowanie ciepłe (oddziaływanie wysokich temperatur)	Strumień promieniowania cieplnego od gorącej warstwy dymu, czy też bezpośrednio od płomienia oddziałuje na człowieka, powodując często ciężkie oparzenia skóry. Jeżeli skóra ludzka osiągnie temperaturę 45 °C odczuwamy ból, natomiast w temperaturach wyższych rośnie głębokość uszkodzonej tkanki.
Dym i gazy toksyczne (zmniejszenie zawartości tlenu)	Jeżeli stężenie tlenu w powietrzu spadnie poniżej 15 %, występuje działanie duszące z konsekwencjami do śmierci włącznie. W środowisku pożaru, w czasie którego materiał palny zawiera węgiel i wodór, są obecne dwutlenek węgla, tlenek węgla o stężeniu zredukowanym. Wszystkie te gazy oddziałują na ludzi narkotycznie. Sytuacja, w czasie której występuje jednoczesna obecność różnych produktów spalania w środowisku pożaru może prowadzić do wzajemnego wzmacniania ich działania toksycznego.
Ograniczenie widoczności	Często ograniczenie zasięgu widoczności jest pierwszym czynnikiem zagrożenia ludzi podczas pożaru. Na zasięg widzialności mają wpływ właściwości dymotwórcze materiału ulegającego spalaniu. Osłabienie zasięgu widzialności wpływa istotnie na szybkość poruszania się ludzi w czasie ewakuacji z pomieszczeń zadymionych.

5. URZĄDZENIA PRZECIWPOŻAROWE I GAŚNICZE WYSTEPUJĄCE W OBIEKCIE

5.1. Informacje ogólne

Podręczny sprzęt gaśniczy (gaśnice)

Większość pożarów, nawet te które niszczą całe budynki, biorą swój początek przeważnie z niewielkiego źródła, może to być np. rzucony niedopałek papierosa na podatny do palenia materiał. Żeby nie dopuścić do rozprzestrzeniania się początkowo małych źródeł ognia, należy dążyć do ugaszenia pożaru w pierwszej fazie jego rozwoju. Do tego celu służą różne przyrządy (urządzenia), spośród których najczęściej jest stosowany podręczny sprzęt gaśniczy (gaśnice).

Budynek należy wyposażać w podręczny sprzęt gaśniczy spełniający wymagania PN będących odpowiednikami norm europejskich (EN), dotyczących gaśnic.

Obowiązek wyposażania przedmiotowych budynków w podręczny sprzęt gaśniczy spoczywa na właścicielu obiektu lub zgodnie z podpisaną umową cywilno prawną może zostać scedowany na zarządcę lub użytkownika obiektu (lub jego części).

Najważniejszą zasadą jest to, aby prawidłowo dobrany sprzęt gaśniczy był dostosowany do gaszenia tych grup pożarów, które mogą wystąpić w obiekcie lub w poszczególnych pomieszczeniach, przy uwzględnieniu rodzaju płonącego materiału, jego stanu skupienia oraz sposobu spalania.

Poniższa tabela przedstawia podział pożaru ze względu na rodzaj palnego materiału oraz jakie należy zastosować środki gaśnicze do ugaszenia płonącego materiału.

GRUPA POŻARU	PIKTOGRAM	RODZAJ PŁONĄCEGO MATERIAŁU	ŚRODKI GAŚNICZE
A		Ciała stałe głównie pochodzenia organicznego, przy spalaniu których obok innych zjawisk występuje zjawisko żarzenia, np. drewno, papier, węgiel, tworzywa sztuczne, tkaniny itp.	Woda, piana, dwutlenek węgla, proszki gaśnicze.
B		Ciecze palne i/lub substancje stałe topiące się wskutek wytworzonego przy pożarze ciepła, np. benzyna, nafta, parafina, naftalen.	Piana, proszki gaśnicze, dwutlenek węgla.
C		Gazy, np. metan, propan, acetylen, wodór.	Proszki gaśnicze.
D		Metale np. sód, potas, magnez.	Specjalne proszki gaśnicze.
F		Tłuszcze i oleje w urządzeniach kuchennych.	Proszki gaśnicze.

Te same oznaczenia literowe poszczególnych grup pożarów wraz z symbolami graficznymi umieszczone są na gaśnicach. Znajomość oznakowania grup pożarów podczas akcji gaśniczej zwiększa bezpieczeństwo obsługi gaśnic oraz skuteczność gaszenia pożaru.

Określając wymaganą przepisami ilość środka gaśniczego należy postąpić następująca zasadą, to jest jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach powinna przypadać:

na każde 100 m² powierzchni strefy pożarowej w budynkach niechronionych stałym urządzeniem gaśniczym zakwalifikowanych do kategorii zagrożenia ludzi ZLI, ZLII, ZLIII i ZL V

na każde 300 m² powierzchni strefy pożarowej w budynkach chronionych stałym urządzeniem gaśniczym.

Warunkiem zapewnienia właściwej ochrony strefy pożarowej w przypadku powstania pożaru jest zachowanie wymaganej sprawności technicznej gaśnicy, ich widoczność oraz łatwość dostępu. Gaśnice zlokalizowane są na każdej kondygnacji (na korytarzu).

Poniżej przedstawiono zasady rozmieszczenia podręcznego sprzętu w budynku.

Gaśnice powinny być umieszczone w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, a w szczególności: przy wejściu do budynku, na klatce schodowej, na korytarzach, przy wyjściach z pomieszczeń na zewnątrz.

Sprzęt należy umieszczać w miejscach nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz bezpośrednio działaniu źródeł ciepła (piece, grzejniki).

Jeżeli pozwalają na to istniejące warunki w tych samych miejscach na każdej kondygnacji.

Usytuowanie podręcznego sprzętu gaśniczego należy oznakować zgodnie z obowiązującą PN – 92/N – 01256/01 „Znaki ochrony przeciwpożarowej”.

Odległość dojścia do sprzętu nie powinna przekraczać dopuszczalnej odległości (maksymalnie do 30 metrów).

Do gaśnic zapewnić dostęp o szerokości co najmniej 1 metra.

UWAGA: Szczegółowe rozmieszczenie miejsc usytuowania podręcznego sprzętu gaśniczego przedstawiono na rzutach poszczególnych kondygnacji budynku w załącznikach do IBP.

5.1.1. Hydranty wewnętrzne

Hydrant wewnętrzny stanowi hydrant o średnicy 25 mm. Ma on zastosowanie do lokalizacji pożarów w zarodku wszędzie tam gdzie jako środek gaśniczy stosuje się wodę. Sposób użycia hydrantu jest następujący:

- otworzyć drzwiczki szafki sprawdzić czy podłączony jest wąż i prądownica,
- rozwinąć odcinek węża w całości unikając zagięć i załamań,
- skierować strumień wody na miejsce pożaru.

Obsługę hydrantu powinny stanowić dwie osoby, jedna obsługuje prądownicę a druga obsługuje zawór hydrantowy dawując ilość wody. Wodą nie gasimy urządzeń pod napięciem elektrycznym oraz w ich obrębie jak również innych substancji, które z wodą tworzą gazy palne np. karbid.

5.1.2. Sieć wodociągowa przeciwpożarowa (hydranty zewnętrzne)

Zgodnie z § 10 ust. 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030), hydranty zewnętrzne należy umieszczać wzdłuż dróg i ulic oraz przy ich skrzyżowaniach, przy zachowaniu odległości:

- między hydrantami - do 150 m,
- od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi lub ulicy - do 15 m,
- najbliższego hydrantu od chronionego obiektu budowlanego - do 75 m,
- od ściany chronionego budynku - co najmniej 5 m.

Szczegółowy plan usytuowania hydrantów przedstawiono na planie sytuacyjnym stanowiący załącznik do przedmiotowej dokumentacji. Miejsca usytuowania hydrantów zewnętrznych zostały oznakowane znakami zgodnymi z Polskimi Normami.

Hydranty zewnętrzne powinny spełniać wymagania Polskich Norm dotyczących tych urządzeń, będących odpowiednikami norm europejskich (EN). Sieć wodociągowa stanowiąca źródło wody do celów przeciwpożarowych, powinna być zasilana z pompowni przeciwpożarowej, zbiornika wieżowego, studni lub innych urządzeń, zapewniających wymaganą wydajność i ciśnienie w hydrantach zewnętrznych, nawet tych niekorzystnie ulokowanych, przez co najmniej 2 godziny.

5.2. Informacje ogólne o zasadach i terminach przeglądów technicznych czynnościach konserwacyjnych urządzeń i instalacji ppoż.

Instalacje techniczne i urządzenia przeciwpożarowe w budynku należy poddawać okresowym przeglądom technicznym i konserwacji zgodnie z zasadami określonymi w Polskich Normach dotyczących urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, w odnośnej dokumentacji techniczno-ruchowej oraz w instrukcjach obsługi.

W szczególności należy:

- badanie oporności izolacji instalacji elektrycznej i badanie instalacji elektrycznej w zakresie ochrony przeciwporażeniowej przeprowadzić co najmniej 1 raz na 5 lat (Ustawa Prawo Budowlane),
- badanie okresowe instalacji odgromowej należy przeprowadzać co najmniej 1 raz na 5 lat,
- czyszczenie przewodów wentylacyjnych w obiekcie należy przeprowadzać co najmniej jeden raz w roku jeżeli większa częstotliwość nie wynika z warunków użytkowania,
- badanie parametrów hydraulicznych hydrantów wewnętrznych pod kątem zgodności z wymaganiami PN-EN 671-3 należy przeprowadzać powykonawczo, po zakończeniu remontu lub przebudowy instalacji, okresowo jeden raz w roku,
- konserwację oraz przeglądy techniczne drzwi oraz bram pożarowych należy przeprowadzać zgodnie z DTR lub instrukcją producenta, nie rzadziej niż raz w roku,
- konserwację, przeglądy techniczne oraz remonty podręcznego sprzętu gaśniczego należy przeprowadzać zgodnie z zaleceniami producenta, nie rzadziej jednak niż jeden raz w roku,
- węże stanowiące wyposażenie hydrantów wewnętrznych należy raz na 5 lat poddawać próbie ciśnieniowej, zgodnie z zasadami określonymi w polskich normach dotyczących konserwacji hydrantów wewnętrznych.

Szczegółowe wytyczne z zakresu przeglądów i konserwacji zostały zawarte w załączniku nr 13.

6. SPOSOBY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU I INNEGO ZAGROŻENIA

6.1. Ogólne zasady postępowania pracowników w przypadku powstania pożaru do czasu przybycia jednostek ratowniczo-gaśniczych oraz współdziałania z kierującym akcją ratowniczą

W razie pożaru lub innego miejscowego zagrożenia:

- Pracownik, który go pierwszy zauważy, obowiązany jest natychmiast zaalarmować wszelkimi dostępnymi środkami - głosem, przez telefon - inne, osoby przebywające oraz straż pożarną. Zaalarmowanie straży pożarnej można zlecić innej osobie, samemu przystąpić niezwłocznie do organizacji ewakuacji i likwidacji zagrożenia za pomocą wszelkich dostępnych środków,
- jeżeli osoba upoważniona do objęcia kierownictwa jest nieobecna, jak np. pracownik służby porządkowej /ochrony/ lub jeżeli osoba taka nie przejawia dostatecznej inicjatywy, kierownictwo akcją powinien objąć najbardziej energiczny i opanowany użytkownik obiektu, który zajmie się zorganizowaniem akcji i rozdzieleniem zadań, takich jak:
  - zaalarmowanie straży pożarnej,
  - pozamykanie drzwi i okien,
  - doniesienie podręcznego sprzętu gaśniczego,
  - wyłączenie zasilania prądu elektrycznego,
  - organizacja ewakuacji ludzi i mienia,
  - pozostali użytkownicy obiektu powinni podporządkować się bez zastrzeżeń rozkazom i poleceniom osoby, która objęła kierownictwo i wszelkie jej polecenia ściśle wykonywać,
  - po zawiadomieniu straży pożarnej należy wyznaczyć przewodnika - pilota, który będzie oczekiwał przy wejściu do obiektu lub na drodze dojazdowej, przybycia straży i doprowadzi ją na miejsce zdarzenia, wskazując po drodze punkty czerpania wody,
  - w chwili przybycia straży pożarnej osoba dotychczas kierująca pracami ratowniczymi ma obowiązek krótko poinformować dowódcę przybyłej jednostki o dotychczasowym przebiegu akcji i wydanych zarządzeniach oraz podporządkować się jego rozkazom, podając fakt przekazania kierownictwa akcji do wiadomości wszystkim biorącym w niej udział,
  - przybycie straży pożarnej nie zwalnia pracowników od dalszej pracy w zakresie likwidacji zdarzenia oraz ewakuacji ludzi i mienia, które to czynności należy wykonywać ściśle w myśl poleceń straży pożarnej,
  - w czasie prowadzenia akcji wszyscy obowiązani są zachować całkowity spokój i ciszę, jeżeli kierownictwo straży pożarnej uzna udział użytkowników w akcji ratowniczej za zbędny, należy usunąć się w takie miejsce, aby nie przeszkadzać straży w jej pracy.

6.2. Alarmowanie straży pożarnej

Każdy, kto zauważył pożar lub uzyskał informację o pożarze obowiązany jest zachować spokój i nie dopuszczając do paniki natychmiast zaalarmować:

- osoby znajdujące się w sąsiedztwie pożaru, narażone na jego skutki,
- Państwową Straż Pożarną tel. **998** lub **112**
- Właściciela obiektu lub osobę go zastępującą.

Alarmowanie straży pożarnej należy przeprowadzić z najbliższego dostępnego telefonu. Po uzyskaniu połączenia ze strażą pożarną należy wyraźnie podać :

- gdzie się pali - dokładnie adres budynku i jego nazwę,
- co się pali,
- czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego, czy w rejonie objętym pożarem lub w bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się materiały łatwo zapalne lub wybuchowe itp.
- numer telefonu, z którego się mówi oraz swoje imię i nazwisko.

UWAGA:

Po potwierdzeniu przyjęcia meldunku przez dyżurnego strażaka należy odłożyć słuchawkę i odczekać przy telefonie na ewentualne sprawdzenie, czy meldunek o pożarze nie jest fałszywy.

W razie potrzeby (wypadek lub awaria) zaalarmować:

- Pogotowie Ratunkowe - 999
- Policję - 997
- Pogotowie gazowe - 992

6.3. Akcja ratowniczo-gaśnicza

Równoległe z alarmowaniem straży pożarnej należy, w miarę możliwości przystąpić do akcji ratowniczo-gaśniczej przy pomocy gaśnic, hydrantów wewnętrznych i innych dostępnych środków znajdujących się w pobliżu miejsca objętego pożarem. Do czasu przybycia jednostek straży pożarnej kierownictwo akcją sprawuje Właściciel/Zarządzający lub osoba przez niego upoważniona, odpowiedzialna za bezpieczeństwo osób i mienia w obiekcie.

Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczo-gaśniczej powinna:

- na początku przystąpić do ratowania ludzi, przeprowadzając w pierwszej kolejności ewakuację z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się pożaru,
- przeciwdziałać panice mogącej powstać wśród ludzi przebywających w obiekcie, wzywając ich do zachowania spokoju, otaczając opieką osoby potrzebujące pomocy itp.,
- w porozumieniu z kierownikiem akcji ratowniczej lub w razie konieczności wyłączyć dopływ prądu elektrycznego do strefy pożaru (**nie wolno gasić wodą instalacji i urządzeń elektrycznych pod napięciem !**),
- usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenne urządzenia i ważne dokumenty, nośniki informacji itp.
- pozamykać drzwi oddzielające pomieszczenia objęte pożarem od pomieszczeń sąsiednich.

W sytuacji, gdy zostanie podjęta decyzja o ewakuacji osób i mienia z obiektu, kierujący akcją powinien podjąć następujące działania :

- wskazać pracowników, którzy zorganizują ewakuację ludzi i mienia z obiektu tzn., wskażą drogi i kierunki ewakuacji oraz wyjścia ewakuacyjne, pomogą opuścić obiekt ludziom, którzy nie mogą tego zrobić samodzielnie (np. na skutek zwichnięcia nogi itp.), sprawdzą wszystkie pomieszczenia w obiekcie oraz zabezpieczą mienie i przeprowadzą jego ewakuację,
- w zależności od potrzeb wydać polecenie zaalarmowania innych niż Straż Pożarna służb miejskich (Pogotowie Ratunkowe, Policja, Pogotowie Energetyczne itp.),
- wskazać pracownika, którego zadaniem będzie udzielenie informacji przybyłym jednostkom Straży Pożarnej (lub innych służb miejskich) dotyczącej m.in. źródła pożaru oraz miejsc objętych pożarem, w których mogą znajdować się jeszcze ludzie lub rzeczy wartościowe.

W przypadku powstania pożaru po godzinach normalnej pracy, pracownicy znajdujący się w tym czasie w obiekcie oraz pracownicy służb porządkowych /ochrony/ postępują według kryteriów i zasad alarmowania jak wyżej, przy czym o każdym pożarze lub innym zagrożeniu - zlikwidowanym nawet w zarodku własnymi siłami – powiadamiają właściciela/zarządzającego obiektem lub osobę go zastępującą.

7. PRACE NIEBEZPIECZNIE POŻAROWO

Przed rozpoczęciem prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, mogących powodować bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu, właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu jest obowiązany:

1. ocenić zagrożenie pożarowe w miejscu, w którym prace będą wykonywane;
2. ustalić rodzaj przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzeniania się pożaru lub wybuchu;
3. wskazać osoby odpowiedzialne za odpowiednie przygotowanie miejsca pracy, za przebieg oraz zabezpieczenie miejsca po zakończeniu pracy;
4. zapewnić wykonywanie prac wyłącznie przez osoby do tego upoważnione, posiadające odpowiednie kwalifikacje;
5. zaznaczyć osoby wykonujące prace z zagrożeniami pożarowymi występującymi w rejonie wykonywania prac oraz z przedsięwzięciami mającymi na celu niedopuszczenie do powstania pożaru lub wybuchu.

Przy wykonywaniu prac, o których mowa powyżej, należy:

1. zabezpieczyć przed zapaleniem materiały palne występujące w miejscu wykonywania prac oraz w rejonach przyległych, w tym również elementy konstrukcji budynku i znajdujących się w nim instalacji technicznych;
2. prowadzić prace niebezpieczne pod względem pożarowym w pomieszczeniach (urządzeniach) zagrożonych wybuchem lub w pomieszczeniach, w których wcześniej wykonywano inne prace związane z użyciem łatwo palnych cieczy lub palnych gazów, jedynie wtedy, gdy stężenie par cieczy lub gazów w mieszaninie z powietrzem w miejscu wykonywania prac nie przekracza 10% ich dolnej granicy wybuchowości;
3. mieć w miejscu wykonywania prac sprzęt umożliwiający likwidację wszelkich źródeł pożaru;
4. po zakończeniu prac poddać kontroli miejsce, w którym prace były wykonywane, oraz rejon przyległy;
5. używać do wykonywania prac wyłącznie sprzętu sprawnego technicznie i zabezpieczonego przed możliwością wywołania pożaru.

W obiektach i na terenach przyległych, gdzie prowadzone są procesy technologiczne z użyciem materiałów mogących wytworzyć mieszaniny wybuchowe lub w których materiały takie są magazynowane, powinna być dokonana ocena zagrożenia wybuchem. Ocena, o której mowa powyżej, obejmuje wskazanie pomieszczeń zagrożonych wybuchem, wyznaczenie w pomieszczeniach i przestrzeniach zewnętrznych odpowiednich stref zagrożenia wybuchem oraz wskazanie czynników mogących w nich zainicjować zapłon.

Oceny dokonują: inwestor, projektant lub użytkownik decydujący o procesie technologicznym. Klasyfikację stref zagrożenia wybuchem określa Polska Norma dotycząca zapobiegania wybuchowi i ochronie przed wybuchem. Pomieszczenie, w którym może wytworzyć się mieszanina wybuchowa, powstała z wydzielającej się takiej ilości palnych gazów, par, mgieł lub pyłów, której wybuch mógłby spowodować przyrost ciśnienia w tym pomieszczeniu przekraczający 5 kPa, określa się jako pomieszczenie zagrożone wybuchem.

7.1. Zasady zabezpieczania prac niebezpiecznych pożarowo

Nazwy i określenia podstawowe.

Prace niebezpieczne pożarowo, jak prace remontowo-budowlane związane z użyciem otwartego ognia, prowadzone wewnątrz obiektów oraz terenu do niego przylegającego, należy prowadzić w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu.

Teren przyległy - rozumie się przez to pas terenu wokół obiektu o szerokości równej minimalnej dopuszczalnej odległości od innych obiektów ze względu na wymagania ochrony przeciwpożarowej, określonej w przepisach techniczno - budowlanych.

Ocena zagrożenia wybuchem pomieszczeń oraz przestrzeni zewnętrznych obejmuje wskazanie pomieszczeń zagrożonych wybuchem, a także wyznaczenie w pomieszczeniach i przestrzeniach zewnętrznych odpowiednich stref zagrożenia wybuchem.

Za dokonanie oceny, są odpowiedzialni:

inwestor, jednostka projektowania lub użytkownik decydujący o procesie technologicznym.

Przed rozpoczęciem prac niebezpiecznych pożarowo właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu oraz wykonawca jest obowiązany:

1. ocenić zagrożenie pożarowe w rejonie, w którym prace będą wykonywane,
2. ustalić rodzaj przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzenienia się pożaru lub wybuchu,
3. wskazać osoby odpowiedzialne za zabezpieczenie miejsca pracy,

Przy wykonywaniu prac należy przestrzegać następujących zasad:

1. wszelkie materiały palne występujące w miejscu wykonywania prac oraz w rejonach przyległych, w tym również elementy konstrukcji budynku i znajdujących się w nim instalacji technicznych, należy zabezpieczyć przed zapaleniem,
2. prace niebezpieczne pożarowo w pomieszczeniach /urządzeniach/ zagrożonych wybuchem lub w pomieszczeniach, w których wcześniej wykonywano inne prace związane z użyciem łatwo zapalnych cieczy lub palnych gazów, mogą być prowadzone wyłącznie wtedy, gdy stężenie par cieczy lub gazów w mieszaninie z powietrzem w miejscu wykonywania prac nie przekracza 10% ich dolnej granicy wybuchowości,
3. w miejscu wykonywania prac powinien znajdować się sprzęt umożliwiający likwidację wszelkich źródeł pożaru,
4. po zakończeniu prac należy poddać kontroli miejsce, w którym prace były wykonywane, oraz rejon przyległy,
5. prace niebezpieczne pożarowo mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby do tego upoważnione, posiadające odpowiednie kwalifikacje,
6. właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu jest obowiązany przed rozpoczęciem prac zapoznać wyznaczone osoby z zagrożeniami pożarowymi występującymi w rejonie wykonywania prac oraz z rodzajem przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania pożaru lub wybuchu,
7. sprzęt używany do wykonywania prac powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed możliwością wywołania pożaru.

7.2. Wskazania przeciwpożarowe w zakresie przygotowania budynków i pomieszczeń do wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo

1. Budynki, pomieszczenia lub miejsca, w których mają odbywać się prace spawalnicze, należy oczyścić z wszelkich palnych materiałów i zanieczyszczeń.
2. Palne przedmioty lub niepalne w opakowaniach palnych należy odsunąć na bezpieczną odległość od miejsca spawania celem uniemożliwienia przedostania się rozprysków spawalniczych.
3. Jeżeli warunek, o którym mowa w ust. 2 nie może być spełniony, wszystkie urządzenia lub materiały palne należy zabezpieczyć przed działaniem rozprysków spawalniczych przez osłonięcie, np. kocami gaśniczymi, arkuszami blachy lub w inny skuteczny sposób.
4. Przed przystąpieniem do spawania należy sprawdzić, czy w sąsiednich pomieszczeniach nie znajdują się materiały lub przedmioty mogące ulec zapaleniu wskutek przewodnictwa ciepłego bądź rozprysków spawalniczych.
5. Jeżeli w pobliżu miejsca spawania znajdują się otwory przelotowe, instalacyjne, kablowe itp., należy je uszczelnić materiałami niepalnymi, celem niedopuszczenia do przenikania rozprysków spawalniczych do sąsiednich pomieszczeń bądź na inne kondygnacje.
6. Wszelkie kable, przewody elektryczne, gazowe oraz instalacyjne z izolacją palną powinny być zabezpieczone przed rozpryskami spawalniczymi i uszkodzeniami mechanicznymi.

DO UŻYTKU WEWNĘTRZNEGO

23

Powielanie, kopiowanie zabronione

7. Wykonywanie prac spawalniczych w pomieszczeniach, w których tego samego dnia wykonano prace malarskie lub inne przy użyciu substancji. łatwo zapalnych, jest niedozwolone
8. W miejscach dokonywania prac spawalniczych należy przygotować między innymi:
  9. pojemniki metalowe wypełnione wodą na odpadki drutu spawalniczego i elektrod,
  10. materiały izolacyjne i osłaniające niezbędne do zabezpieczenia toku prac spawalniczych,
  11. Podręczny sprzęt gaśniczy.
  12. Drogi ewakuacyjne i dojścia do stanowisk spawania powinny być wolne oraz tak wybrane, aby można było szybko ewakuować ludzi z miejsca objętego pożarem.
  13. Po zakończeniu prac spawalniczych w budynku, pomieszczeniu,
  14. Należy przeprowadzić dokładną kontrolę w rejonie spawania, pomieszczeniach sąsiednich, przyległych terenach, celem stwierdzenia:
    - czy nie pozostawiono tłoczących lub żarzących się cząsteczek na stanowisku pracy, jego otoczeniu, w pomieszczeniach sąsiednich i na terenach przyległych,
    - czy nie występują oznaki tlenia się materiałów bądź inne wskazujące na możliwość zaistnienia pożaru,
    - czy został zdemontowany sprzęt spawalniczy, wyłączony ze źródeł zasilania i dostatecznie zabezpieczony przed dostępem osób postronnych.
  15. W budynkach, w których występują palne materiały, bądź posiadających palne elementy konstrukcyjne, kontrole, o której mowa w pkt. 10 należy ponowić po upływie czterech, sześciu, a następnie ośmiu godzin od czasu zakończenia prac spawalniczych.
  16. Wyniki kontroli, o której mowa w pkt. 10 i 11, powinny być odnotowane w książce kontroli prac spawalniczych, którą należy prowadzić według załącznika nr 3. Wyniki tej kontroli mogą być również odnotowane w innym dokumencie prowadzonym przez osobę, której zlecono przeprowadzenie takiej kontroli, a ta przyjęła tę informację potwierdzając jej podpisem.
  17. Przed przystąpieniem do prac spawalniczych w budynkach, pomieszczeniach lub strefach zagrożonych wybuchem, lub innych, w których znajdują się materiały palne, niezależnie od spełnienia warunków określonych w pkt. 2, należy:
    - dokonać komisyjnie oceny zagrożenia pożarowego oraz określić
    - niezbędne wymagania przeciwpożarowe mające na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzenienia się pożaru albo wybuchu.
    - sporządzić protokół zabezpieczenia przeciwpożarowego prac spawalniczych wg załącznika nr 1,
    - po wykonaniu zaleconych zabezpieczeń wydać pisemne zezwolenie na przeprowadzenie prac spawalniczych wg załącznika nr 2.

7.3. Sprzęt pożarniczy i środki gaśnicze do zabezpieczenia prac spawalniczych

1. Każde stanowisko spawalnicze powinno być wyposażone w sprawny technicznie sprzęt pożarniczy, umożliwiającą likwidację wszelkich źródeł pożaru.
2. Każde stanowisko spawalnicze powinno być wyposażone co najmniej w 1 gaśnicę proszkową /co najmniej 2 kg/ oraz w 1 koc gaśniczy.
3. Dla prac spawalniczych, dla których wymagane jest sporządzenie protokołu zabezpieczenia przeciwpożarowego wg załącznika nr 1, należy każdorazowo określić konieczność wyposażenia w dodatkowy sprzęt pożarniczy i środki gaśnicze.

8. SPOSOBY PRAKTYCZNEGO SPRAWDZENIA ORGANIZACJI I WARUNKÓW EWAKUACJI LUDZI

8.1. Pojęcia, zasady ogólne ewakuacji

Ewakuacja – uporządkowany ruch osób do miejsca bezpiecznego w przypadku pożaru lub innego niebezpieczeństwa.

Celem ewakuacji ludzi jest zapewnienie osobom szybkiego i bezpiecznego opuszczenia strefy zagrożonej lub objętej pożarem.

Odpowiednie warunki ewakuacji – zespół przedsięwzięć oraz środków techniczno organizacyjnych zapewniających szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem.

Polegają one na :

- zapewnieniu odpowiedniej ilości i szerokości wyjść,
- zachowaniu dopuszczalnej długości dróg ewakuacyjnych, zapewnieniu odpowiedniej, bezpiecznej pożarowo, obudowy i wydzielen dróg ewakuacyjnych, zabezpieczeniu dróg ewakuacyjnych przed zadymieniem.

Do celów ewakuacji z pomieszczeń na zewnątrz budynku, wykorzystuje się wyjścia i drogi komunikacji ogólnej, służące celom ewakuacji:

- poziome drogi ewakuacji – korytarze,
- pionowe drogi ewakuacyjne – klatka schodowa.

Oznakowanie dróg ewakuacyjnych oraz pomieszczeń w sposób zapewniający dostarczenie informacji niezbędnych do ewakuacji.

Właściciele, zarządcy lub użytkownicy budynków są zobowiązani do oznakowania zgodnie z PN dróg ewakuacyjnych oraz pomieszczeń w sposób zapewniający dostarczenie informacji niezbędnych do ewakuacji.

Obowiązujące Polskie Normy określają rodzaje znaków ewakuacyjnych stosowanych do oznaczenia drogi ewakuacyjnej oraz czynności związane z ewakuacją. Normami tymi są:

- PN-92/N-01256/01. Znaki ochrony przeciwpożarowej.
- PN-92/N-01256/02. Znaki ewakuacyjne.

Znaki ewakuacyjne winny zapewniać informacje o przebiegu wyznaczonej drogi ewakuacyjnej zarówno przy świetle dziennym, świetle sztucznym jak i również przy braku oświetlenia. Rozmieszczenie znaków na drodze ewakuacyjnej powinno zapewniać ich widoczność z każdego miejsca, w którym może pojawić się wątpliwość co do kierunku ewakuacji. Należy dążyć do umieszczania znaków możliwie blisko źródła światła w celu zapewnienia ich dostatecznej luminescencji.

8.2. Organizacja i warunki ewakuacji w kontekście funkcji obiektu oraz warunków technicznych z uwzględnieniem opisu sposobów prowadzenia ewakuacji zorganizowanej i indywidualnej.

Ewakuacja z obiektu może nastąpić samorzutnie po wykryciu pożaru, po zarządzeniu ewakuacji w obiekcie głosem lub telefonicznie przez osoby organizujące ewakuację. Zakłada się, że praktycznie wszystkie osoby przebywające w obiekcie będą w stanie opuścić obiekt o własnych siłach i w stosunkowo krótkim czasie.

Podstawowym sposobem alarmowania o niebezpieczeństwie w obiekcie jest ogłoszenie komunikatu głosem lub telefonicznie zarządzającego ewakuację, przez osoby funkcyjne organizujące ewakuację.

Zarządzenie całkowitej ewakuacji z obiektu (przed przybyciem jednostek Państwowej Straży Pożarnej) może nastąpić jedynie za wiedzą lub na wyraźne polecenie:

- a) Właściciela bądź Zarządcy obiektu
- b) Osoby wyznaczonej przez właściciela/zarządcę

W zależności od wielkości i rodzaju pożaru lub innego zagrożenia, a w związku z tym powstałej w obiekcie sytuacji, może zachodzić konieczność przeprowadzenia ewakuacji ludzi i mienia. Zakłada się, że dominującym sposobem prowadzenia ewakuacji z obiektu, będzie zorganizowana ewakuacja klientów i pracowników, obejmująca i prowadzona w pierwszej kolejności z pomieszczeń bezpośrednio zagrożonych oraz pomieszczeń sąsiednich.

Ewakuacja indywidualna

Będzie ona dotyczyła tych pracowników i klientów, którzy w momencie powstania zagrożenia (po jego wykryciu) samorzutnie, w tym także w wyniku paniki, ewakuują się oznakowanymi drogami i wyjściami ewakuacyjnymi. W przypadku prowadzenia ewakuacji zorganizowanej należy pamiętać, iż nie zawsze zachodzi konieczność przeprowadzenia ewakuacji całkowitej z obiektu. W większości sytuacji wystarczy przeprowadzenie ewakuacji częściowej, obejmującej pomieszczenia zagrożone bezpośrednio ogniem, dymem, gazami pożarowymi lub innym zagrożeniem. Ewakuacja taka nie jest trudna i jej przeprowadzenie prawdopodobnie nie będzie wymagało zaangażowania znacznej ilości sił i środków.

Przy ewakuacji częściowej, obejmującej np. jedno pomieszczenie, należy pamiętać o potrzebie poinformowania pracowników i klientów nie objętych ewakuacją i przekazania im informacji o sytuacji, w tym o konieczności pozostania na miejscu, ponieważ nie zagraża im niebezpieczeństwo.

Jak wynika z powyższego, sprawne przeprowadzenie ewakuacji zorganizowanej z obiektu uzależnione jest w szczególności od:

- prawidłowego rozpoznania i oceny sytuacji,
- szybkiego i prawidłowego zaalarmowania osób zagrożonych oraz wyznaczenia stosownych sił i środków do prowadzenia akcji ratowniczej,
- właściwego kierowania ludzi odpowiednimi (oznakowanymi) drogami ewakuacyjnymi,
- niedopuszczenia do powstania paniki,
- umiejętności kierującego akcją, szczególnie w jej pierwszej fazie,
- odpowiedniego przygotowania i reakcji pracowników do udziału w przypadku zarządzenia ewakuacji (odpowiednie szkolenie pracowników, w szczególności poprzez prowadzenie próbnych alarmów ewakuacyjnych w obiekcie),
- ścisłego realizowania i podporządkowania się wszystkich osób poleceniom i decyzjom podejmowanym przez kierującego akcją,
- postępowania zgodnie z zasadami i zadaniami określonymi w odrębnych instrukcjach, dotyczących ochrony mienia w obiekcie.

Sposób prowadzenia ewakuacji zorganizowanej

Ewakuacja osób musi być prowadzona natychmiast po zauważeniu pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, i stwierdzeniu zagrożenia zdrowia i życia ludzi. Decyzję o ewakuacji podejmuje Wójt lub (w razie jego nieobecności) osoby następne w hierarchii kierowniczej.

Osoba podejmująca decyzję o ewakuacji osób powinna dokonać:

- oceny sytuacji pożarowej,
- określić potencjalne zagrożenie ludzi.

Po ogłoszeniu sygnału alarmowego o ewakuacji należy:

- otworzyć drzwi ze wszystkich pomieszczeń na korytarz,
- zawiadomić pozostałe osoby o konieczności ewakuacji, apelować o zachowanie spokoju oraz bezpośrednio angażować się i czuwać nad ewakuacją,
- wskazać osobom kierunki ruchu i miejsce zbiórki,
- kierować uformowany strumień ruchu w rejony ewakuacyjne,
- sprawdzić wszystkie pomieszczenia, czy wszystkie osoby opuściły poszczególne pomieszczenia budynku.

Ewakuacja osób powinna być zorganizowana. W żadnym wypadku nie należy dopuszczać do przebiegu ewakuacji samoczynnej, chaotycznej i przypadkowej. Wszelkie przejawy chaosu, paniki itp. należy eliminować nawet z użyciem przymusu bezpośredniego.

Ewakuację osób należy rozpoczynać z tych pomieszczeń i stref pożarowych, które:

- są bezpośrednio objęte pożarem lub innym miejscowym zagrożeniem,
- mogą być odcięte przez ogień,
- na których istnieje możliwość rozprzestrzeniania się ognia, dymów pożarowych i substancji toksycznych.

Dalszym działaniem kierującego akcją ratowniczą, dotyczącym ewakuacji jest wnikliwa analiza lokalnego pożaru.

Zależnie od sytuacji pożarowej, należy podjąć działania gaśnicze:

- przystąpić do lokalizacji powstałego pożaru, wykorzystując podręczny sprzęt gaśniczy,
- wynieść z pomieszczeń objętych pożarem i stref pożarowych materiały palne,
- wezwać do pomocy inne osoby,

Działania powyższe pozwolą na:

- właściwy przebieg organizacyjny ewakuacji osób,
- przygotowanie pola działania jednostkom straży pożarnej, i innym wezwanym do pomocy w działaniach.

Wszystkie pomieszczenia, z których wyprowadzono ludzi należy dokładnie sprawdzić, czy przypadkowo ktoś z osób nie pozostał w zagrożonych pomieszczeniach (jeżeli sytuacja pożarowa na to pozwala). Zauważone braki osób należy natychmiast zgłaszać kierującemu ewakuacją. O przypadku odcięcia dróg ewakuacji dla pojedynczych osób lub grup, należy niezwłocznie dostępnymi środkami, bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz, powiadomić kierownika akcji ratowniczej np. dowódcę przybyłej jednostki straży pożarnej. Kierownik akcji ratowniczej winien zorganizować ratowanie tych osób, wykorzystując posiadane środki ratownicze. Ludzi odciętych od dróg wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła zagrożenia, w miarę istniejących warunków i posiadanych środków ewakuować z zewnątrz przy pomocy sprzętu ratowniczego i oczekiwać na przybycie jednostek straży pożarnej lub innej pomocy z zewnątrz. W przypadku silnego zadymienia dróg ewakuacyjnych, należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej ze względu na mniejsze zadymienie panujące w dolnych partiach pomieszczeń i dróg ewakuacyjnych. Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zastaniać chustką zmoczoną w wodzie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji co do kierunku ruchu zgodnie z oznakowaniem ewakuacyjnym. Po przybyciu na miejsce akcji jednostek straży pożarnej lub innych sił z zewnątrz, należy przystąpić do działań ratowniczych, w szczególności do:

- pomocy czynnej przy ewakuacji osób,
- ratowania osób, którym drogi wyjścia zostały odcięte przez pożar,
- przewozu poszkodowanych do szpitali i innych placówek służby zdrowia,
- ewakuacji sprzętu, i innego cennego mienia.

Czynności zabronione podczas prowadzenia ewakuacji

W czasie prowadzenia ewakuacji zabronione jest:

- dokonywanie jakichkolwiek czynności mogących wywołać panikę,
- przechodzenie w kierunku przeciwnym do kierunku ewakuacji,
- zatrzymywanie się lub tamowanie ruchu w inny sposób.

Osoby ewakuowane muszą podporządkować się poleceniom ratowników to jest osobom prowadzącym ewakuację: strażakom, pracownikom służby zabezpieczenia obiektu. Poza ewakuacją ludzi niejednokrotnie zachodzi konieczność ewakuacji mienia. Celem ewakuacji mienia jest zabezpieczenie cennych przedmiotów oraz ważnych dokumentów przed zniszczeniem lub uszkodzeniem w przypadku pożaru lub innego zagrożenia. Ewakuowane przedmioty i dokumenty należy umieszczać tak aby nie były narażone na zniszczenie lub uszkodzenie. Działania ewakuacyjne muszą być prowadzone w sposób skoordynowany, nie powodujący utrudnień w innych działaniach. Kierujący działaniami powinien wstępnie określić pomieszczenia, z których należy wynieść mienie. Do pomieszczeń, z których należy ewakuować mienie w pierwszej kolejności, jeśli istnieje taka możliwość bez narażenia życia i zdrowia zalicza się:

- pomieszczenia bezpośrednio zagrożone pożarem, w których jest źródło ognia,
- pomieszczenia sąsiednie (w pionie i w poziomie) - możliwość rozprzestrzeniania się pożaru lub uszkodzenia przez działanie wysokiej temperatury i gazów pożarowych (dymu),
- pomieszczenia pod palącym się pomieszczeniem narażone na możliwość zalania w czasie akcji gaśniczej.

Powzięcie decyzji o ewakuacji ludzi.

Powzięcie decyzji o ewakuacji ludzi należy do obowiązku osoby sprawującej funkcję kierowniczą lub dyżurną. Powzięcie decyzji o ewakuacji nie powinno być zbyt pochopne, aby nie spowodować nastroju paniki i chaosu. Nie może to jednak być działanie opóźnione, aby nie zaistniały trudności wyprowadzenia lub wyniesienia osób zagrożonych, a co gorzej tragiczne następstwa zaczadzenia ludzi czy doznania urazów powodujących nierzadko zgon. Dlatego należy brać pod uwagę okoliczności natychmiastowego podejmowania decyzji o ewakuacji w następujących przypadkach:

- z pomieszczenia, w którym powstał pożar lub o dużym zadymieniu,
- z pomieszczenia lub pomieszczeń mających jednostronny dostęp do wyjść /dróg/ ewakuacyjnych,
- z innych pomieszczeń, gdy stwierdzamy, że są zagrożone.

Ogólne zasady kierowania ewakuacją

powinny uwzględniać dla kierującego następujące zadania i wskazania:

- Decydowanie o wzywaniu jednostek straży pożarnej i w razie potrzeby innych sił.
- Wyznaczenie osób (zespołów) do:
  - przeprowadzenia ewakuacji ze wskazanych pomieszczeń.
  - gaszenia pożaru w zarodku przed przybyciem straży pożarnej zapobiegania jego nasileniu i rozprzestrzenianiu.
- Ustalenie kolejności ewakuowania osób w zależności od zagrożenia ich życia oraz stanu niesprawności ruchowej.
- Ustalenie miejsca czasowego przebywania ewakuowanych w innym pomieszczeniu tego samego budynku lub budynkach sąsiednich, względnie na zewnątrz budynku.
- Baczne obserwowanie przebiegu akcji ratowniczej i tłumienia pożaru w początkowej fazie.
- Oddziaływanie uspokajające w stosunku do osób ewakuowanych i zapobieganie panice, chaosowi i niewłaściwym poczynaniom.
- Po przyjeździe jednostki straży pożarnej podporządkowanie się decyzjom jej dowódcy, współpraca z nim i utrzymywanie ciągłej łączności osobistej.

Rejon zbiórki dla ewakuowanych osób i mienia

Kierujący akcją ratowniczą w ramach dyspozycji o ewakuacji z budynku, lub jego części (np. jednej kondygnacji) wyznacza punkty zbiorcze dla ewakuowanych, przy czym w zależności od wielkości zagrożenia i rozwoju sytuacji wyznacza się:

- w przypadku zarządzenia ewakuacji z całego obiektu jako punkt zbiorczy dla ewakuowanych osób: parking zlokalizowany przed budynkiem Urzędu Gminy od strony al. Wojska Polskiego,
- w przypadku zarządzenia ewakuacji z części obiektu (np. z części kondygnacji) punktami zbiorczymi są ciągi ruchu pieszego usytuowane bezpośrednio przy wyjściu na zewnątrz obiektu.

W przypadku konieczności przeprowadzenia ewakuacji z części lub z całego obiektu, kierownikiem ewakuacji jest Wójt, Zastępca Wójta lub osoba przez niego wyznaczona.

Zadania Koordynatorów Ewakuacji/Kierowników Biur/Wydziałów.

Po otrzymaniu informacji o ewakuacji:

- alarmują głosowo pracowników oraz klientów, znajdujących się w budynku,
- organizują ewakuację ludzi tworząc tzw. grupy/szeregi ewakuacyjne,
- nakazują udanie się ewakuowanym do wyznaczonego miejsca zbiórki i ustalają ich ilość,
- sprawdzają, czy wszyscy opuścili pomieszczenia biurowe, sanitariaty,
- przeciwdziałają powstawaniu paniki,
- dbają o sprawny przebieg ewakuacji, nie dopuszczając do powstania zatorów na klatkach schodowych, w przedsionkach i drzwiach ewakuacyjnych,
- w razie konieczności podejmują działania gaśnicze przy wykorzystaniu podręcznego sprzętu gaśniczego,
- po opuszczeniu budynku, kierują osoby do wyznaczonego rejonu dla ewakuowanych,
- zapobiegają wchodzeniu pracowników i osób postronnych do obiektu.

Naczelnicy/Kierownicy Wydziałów/Działów są odpowiedzialni za sprawną i bezpieczną ewakuację swoich podwładnych oraz pełentów aktualnie przebywających w pomieszczeniach biurowych tych wydziałów.

Harmonogram działań podczas zagrożenia

L.p.	Wyszczególnienie zadań	Czas realizacji	Nr tel.	Wykonawca	UWAGI
1.	Powiadomić: - Wójta, - Zastępcę Wójta, - Straż Pożarną - Policję	Natychmiast Natychmiast Natychmiast	 998 997	Pracownicy, Pracownicy	
2.	Wskazać miejsce ewakuacji i przystąpić do organizacji ewakuacji petentów i pracowników z zagrożonych pomieszczeń, kondygnacji, części lub całego budynku.	Natychmiast		Naczelnicy/kierownicy. poszczególnych wydziałów lub ich zastępcy,	
3.	W pierwszej kolejności ewakuować: - dzieci, - osoby niepełnosprawne, - pozostałych petentów - pracowników	Natychmiast		Naczelnicy/kierownicy. poszczególnych wydziałów lub ich zastępcy,	
4.	Z chwilą przybycia straży pożarnej - kierowanie akcją ratowniczą powierzyć przedstawicielowi straży pożarnej	Natychmiast		Wójt, Zastępcę Wójta	
6.	Złożyć pisemny meldunek do Wójta o przebiegu akcji ratowniczej.	Po zakończeniu akcji w ciągu 6 godzin		Naczelnicy/kierownicy. poszczególnych wydziałów lub ich zastępcy,	

8.3. Praktyczne sprawdzenie ewakuacji (PSE)

Właściciel lub zarządca obiektu przeznaczonego dla ponad 50 osób będących jego stałymi użytkownikami, niezakwalifikowanego do kategorii zagrożenia ludzi ZL IV, powinien co najmniej raz na 2 lata przeprowadzać praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji z całego obiektu. Szczegóły dotyczące PSE zostały zawarte w załączniku nr 10.

9. ZADANIA I OBOWIĄZKI STAŁYCH UŻYTKOWNIKÓW W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Zgodnie z Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.) użytkownik obiektu jest zobowiązany przestrzegać w czasie eksploatacji obiektu wymagania przeciwpożarowe. Aby warunek ten był realizowany, niezbędnym jest określenie dla wszystkich osób zakresu odpowiedzialności za zachowanie bezp. pożarowego.

Uznając odpowiedzialność ustawową, określa się jednocześnie zakres zadań i odpowiedzialności za zachowanie bezpieczeństwa pożarowego dla wszystkich pracowników obiektu.

Należy zaznaczyć, że zakres obowiązków służbowych poszczególnych pracowników poza określeniem charakteru świadczonej pracy, zawiera również obowiązki dbałości o bezpieczeństwo (w tym również pożarowe) obiektu na zajmowanych stanowiskach pracy. Zatem n/w zakres odpowiedzialności za sprawy ochrony przeciwpożarowej dla użytkowników należy traktować jako zakres ramowy, służący generalnie do celów bezpieczeństwa pożarowego.

9.1. Obowiązki pracowników obiektu

Do zadań i obowiązków wszystkich pracowników w szczególności należy:

- W ramach informacyjnego wstępnego szkolenia zapoznanie się z treścią "Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego" obowiązującej w jednostce organizacyjnej,
- Przestrzeganie postanowień "Instrukcji" - przede wszystkim wymagań na zajmowanym stanowisku.
- Niezwłoczne usuwanie stwierdzonych uchybień mogących spowodować powstanie lub rozprzestrzenianie się pożaru oraz zgłaszanie o tym właściwemu przełożonemu.
- Uczestniczenie w organizowanych szkoleniach przeciwpożarowych.
- Dokonywanie ewakuacji grup, nadzór nad ewakuowanymi grupami oraz pomoc innym pracownikom w prowadzonej ewakuacji.
- Dokładne sprawdzanie po zakończeniu korzystania z obiektu, eliminując możliwość powstania pożaru.
- Znajomość użycia oraz zakresu stosowania podręcznego sprzętu gaśniczego /wskazania na etykietach gaśnic/.
- Nie zastawianie /zawężanie/ dróg ewakuacyjnych, dostępu do sprzętu gaśniczego i ratowniczego.
- Przestrzeganie zakazu palenia tytoniu i postugiwania się otwartym ogniem w miejscach pożarowo niebezpiecznych.
- Znać podstawowe zasady alarmowania, gaszenia pożaru oraz ewakuacji.
- Uczestniczyć czynnie w akcjach ratowniczo - gaśniczych, podporządkowując się decyzjom kierującego tą akcją.
- Dokładnie znać lokalizację podręcznego sprzętu gaśniczego, zaopatrzenia wodnego, środków do ogłaszania alarmu oraz rozmieszczenia dróg ewakuacyjnych.
- Zwracać szczególną uwagę na właściwe warunki eksploatacji urządzeń grzejnych /piecyki, grzejniki/.
- W przypadku powstania pożaru /wybuchu/ postępować zgodnie z postanowieniami "Instrukcji postępowania na wypadek pożaru" - rozmieszczonych w miejscach ogólnodostępnych /korytarzach itp./.

9.2. Obowiązki właściciela obiektu

Właściciel/Zarządca obiektu ponosi bezpośrednią odpowiedzialność za stan zabezpieczenia przeciwpożarowego zajmowanych budynków i pomieszczeń.

Do zadań i obowiązków właścicieli (zarządców) jednostek organizacyjnych w zakresie ochrony przeciwpożarowej należy w szczególności:

- Realizacja zadań ustawowych poprzez m.in. zapewnienie przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i ewakuacyjnych.
- Nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie przeciwpożarowej przez wszystkich pracowników obiektu.
- Zapewnienie prawidłowego stanu bezpieczeństwa pożarowego w nadzorowanej jednostce organizacyjnej poprzez wyposażenie budynków i pomieszczeń w sprawny sprzęt pożarniczy i ratowniczy.
- Znajomość zagrożenia pożarowego występującego w administrowanych i podległych obiektach. Zapewnienie osobom przebywającym w budynku bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji na wypadek pożaru.
- Zapewnienie właściwego pod względem pożarowym zabezpieczenia administrowanych i podległych obiektów poprzez przygotowanie budynku do prowadzenia akcji ratowniczej.
- Planowanie i organizację remontów, adaptacji, aranżacji bieżącej urządzeń instalacji i budynku z uwzględnieniem zasad i potrzeb ochrony przeciwpożarowej.
- Zapewnienie wprowadzenia i stosowania we wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia organizacyjno-technicznych rozwiązań eliminujących lub ograniczających zagrożenie pożarowe i wybuchowe.
- Przygotowanie obiektu do działań ratowniczo-gaśniczych.
- Kierowanie akcją ratowniczo-gaśniczą do czasu przyjazdu jednostek Państwowej Straży Pożarnej.
- Zaznajamianie pracowników z obowiązującymi przepisami przeciwpożarowymi.
- Przeprowadzanie okresowych kontroli i analiz stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego w podległych budynkach i pomieszczeniach.
- Uwzględnianie w programach szkoleń zawodowych tematyki ochrony przeciwpożarowej.

9.3. Personel sprzątający

Do podstawowych obowiązków osób utrzymujących czystość w budynku należy w szczególności:

- utrzymanie czystości przez systematyczne usuwanie pyłów, śmieci i odpadów przy każdorazowym sprzątaniu pomieszczeń, korytarzy.
- opróżnianie koszy na śmieci, makulatury itp. – bezpośrednio po zakończeniu pracy i usuwanie tych odpadów w wyznaczone miejsce.
- dopilnowanie wygaszenia światła oraz wyłączenie wszelkich urządzeń elektrycznych nie przystosowanych do pracy ciągłej.
- Złożenie w wyznaczonych miejscach urządzeń i narzędzi do sprzątania, umieszczania szmat i czyściwa w pojemnikach.
- Zamknięcie pomieszczeń po zakończeniu sprzątania i oddania kluczy służbie porządkowej /ochronie/ obiektu.

10. SPOSOBY ZAZNAJAMIANIA UŻYTKOWNIKÓW OBIEKTU Z TREŚCIĄ PRZEDMIOTOWEJ INSTRUKCJI ORAZ PRZEPISAMI PRZECIWPOŻAROWYMI

Szkolenie w zakresie ochrony przeciwpożarowej, bez względu na zajmowane stanowisko i wykonywaną funkcję - przed dopuszczeniem do pracy nowo przyjmowanych pracowników należy pouczyć o występujących zagrożeniach pożarowych oraz obowiązujących przepisach przeciwpożarowych, zwłaszcza dotyczących stanowisk pracy, na których pracownicy ci będą zatrudnieni. Szkolenie przeprowadza osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje, której zlecono przeprowadzenie szkolenia.

Szkolenie przeciwpożarowe winno obejmować co najmniej następujące tematy:

- zagrożenie pożarowe obiektu publicznego, przyczyny powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów,
- zadania i obowiązki użytkowników obiektu w zakresie zapobiegania pożarom, i miejscowym zagrożeniom,
- zadania i obowiązki użytkowników w wypadku powstania pożaru,
- ewakuacja ludzi i mienia, drogi oraz środki ewakuacji,
- podręczny sprzęt i środki gaśnicze, oraz urządzenia przeciwpożarowe,
- praktyczne użycie podręcznego sprzętu gaśniczego,

Program szkolenia przeciwpożarowego z zakresu ratownictwa ludzi winien co najmniej obejmować:

- zachowanie się ludzi w razie pożaru,
- planowanie ewakuacji,
- przeprowadzanie ewakuacji,
- ratownictwo osób zagrożonych przez pożar,
- analizowanie przebiegu akcji ratowniczej i ewakuacyjnej.

KAŻDY PRACOWNIK I UŻYTKOWNIK PODPISUJE OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ Z INSTRUKCJĄ ORAZ O PRZESTRZEGANIU PRZEPISÓW PRZECIWPOŻAROWYCH. (załącznik).

Alarmy próbne stanowią praktyczną formę szkolenia. Alarmy te powinny być przeprowadzane w obiektach zawierających strefę pożarową przeznaczoną dla ponad 50 osób będących jej stałymi użytkownikami, co najmniej jeden raz na dwa lata z udziałem wszystkich pracowników i klientów przebywających w obiekcie w dniu przeprowadzenia alarmu, z zachowaniem zasad zabezpieczenia mienia. O zamiarze przeprowadzenia ćwiczeń ewakuacyjnych należy poinformować właściwego miejscowo komendanta Państwowej Straży Pożarnej co najmniej na tydzień przed planowanym terminem ćwiczeń.

Z przeprowadzonego alarmu ewakuacyjnego sporządza się protokół zawierający uwagi i spostrzeżenia dotyczące przebiegu ćwiczeń ewakuacyjnych.

11. PODSTAWY PRAWNE

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351 z późniejszymi zmianami, jednolity tekst Dz. U. 2002, nr 147, poz. 1229).
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (J.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (J.t. Dz.U z 2009 r. Nr 12, poz. 68 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2007 r. Nr 109, poz. 756 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719)
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz.U. Nr 124, poz. 1030).
8. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. W sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75, poz 690 z późn. zm.) – tekst ujednoczony ze zmianami z dnia 7 kwietnia 2004 r. zawartymi w Dz.U. Nr 56, poz. 461 z 2009 r. (zmiany weszły w życie z dniem 8 lipca 2009 r.)
9. PN-ISO 8421-1:1997 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Terminy ogólne i dotyczące zjawiska pożaru.
10. PN-ISO 8421-1/Ak:1997 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Terminy ogólne i dotyczące zjawiska pożaru (dla potrzeb krajowych)
11. PN-ISO 8421-2:1997 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Budowlane środki ochrony przeciwpożarowej.
12. PN-ISO 8421-3:1996 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Wykrywanie pożaru i alarmowanie.
13. PN-ISO 8421-3:1998 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Wyposażenie gaśnicze.
14. PN-ISO 8421-5:1997 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Ochrona przed zadymieniem
15. PN-ISO 8421-6:1997 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Ewakuacja i środki ewakuacji.
16. PN-ISO 8421-8:1998 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Zwalczanie pożaru, ratownictwo i obchodzenie się z materiałami niebezpiecznymi
17. PN-EN 2:1998 Podział pożarów.
18. PN-92/N-01256/01. Znaki bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa.
19. PN-92/N-01256/02. Znaki bezpieczeństwa. Ewakuacja.
20. PN 92/N-01256/4: 1997 Znaki bezpieczeństwa. Techniczne środki przeciwpożarowe.
21. PN 92/N-01256/5: 1998 Znaki bezpieczeństwa. Zasady umieszczania znaków bezpieczeństwa na drogach ewakuacyjnych i drogach pożarowych.
22. PN-ISO7010:2006 Symbole graficzne. Barwy bezpieczeństwa i znaki bezpieczeństwa.
23. Znaki bezpieczeństwa stosowane w miejscach pracy i w obszarach użyteczności publicznej.
24. PN-B-02852:2001 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Obliczanie gęstości obciążenia ogniowego oraz wyznaczanie względnego czasu trwania pożaru.
25. PN-EN 3-1:1999 Gaśnice przenośne. Rodzaje i czas działania. Pożary testowe grupy A i B.
26. PN-EN 3-4:1999 Gaśnice przenośne. Wielkości napełniania i minimalne wymagania dotyczące skuteczności gaśniczej.

27. PN-B-02865:1997 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne. Instalacja wodociągowa przeciwpożarowa.
28. PN-EN 671-1:2002 Stałe urządzenia gaśnicze. Hydranty wewnętrzne. Część 1:
29. Hydranty wewnętrzne z węzłem pólsztynowym.
30. PN-EN 671-3:2002 Stałe urządzenia gaśnicze. Hydranty wewnętrzne. Część 3: Konserwacja hydrantów wewnętrznych z węzłem pólsztynowym i hydrantów wewnętrznych z węzłem płasko składanym.
31. PN-EN 671-1:2000 Stałe systemy gaśnicze – Instalacje hydrantowe wewnętrzne. Część 3: Konserwacja instalacji hydrantów wewnętrznych z węzłami pólsztynowymi oraz z węzłami składanymi płasko.
32. PN-E-08350-14:2002 Systemy sygnalizacji pożarowej. Projektowanie, zakładanie, odbiór, eksploatacja i konserwacja instalacji.
33. PN-EN 1838:2002 (U) Oświetlenie awaryjne.
34. PN-EN 60598-2-22:2002 (U) Oprawy oświetleniowe. Część 2-22: Wymagania szczegółowe. Oprawy do oświetlenia awaryjnego.
35. PN-B-02877-2:1998 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Instalacje grawitacyjne do odprowadzania dymu i ciepła. Klapy dymowe. Wymagania i metody badań.
36. PN-B-02877-4:2001 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Instalacje grawitacyjne do odprowadzania dymu i ciepła. Zasady projektowania.
37. PN-IEC 61024-1:2001 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Zasady ogólne.
38. PN-IEC 61024-1-2:2002 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Część 1-2: Zasady ogólne. Przewodnik B. Projektowanie, montaż, konserwacja i sprawdzanie urządzeń piorunochronnych.

ZAŁĄCZNIKI

DO UŻYTKU WEWNĘTRZNEGO

36

Powielanie, kopiowanie zabronione

ZAŁĄCZNIK NR 1

Protokół nr....

Zabezpieczenia przeciwpożarowego prac niebezpiecznych pod względem pożarowym prowadzonych na terenie obiektu.

1. Miejsce pracy.....
(nazwa i określenie miejsca pomieszczenia, stanowiska, urządzenia)
2. Rodzaj pracy.....
3. Sposób wykonywania pracy:.....
.....
4. Czas pracy: dzień.....od godz.....do godz.....
5. Wykonawca prac:.....
.....
(pełna nazwa wykonawcy, dokładny adres, telefon)
6. Rodzaj elementów budowlanych (zapalność) występujących w danym pomieszczeniu lub miejscu przewidywanych prac.....
.....
7. Zagrożenie pożarowe (wybuchowe) w miejscu prowadzenia prac, w tym właściwości pożarowe występujących tam materiałów palnych.....
.....
8. Sposób zabezpieczenia przed możliwością zainicjowania pożaru/wybuchu
.....
.....
9. Środki zabezpieczenia:
  - a) gaśnicze (rodzaj, ilość).....
.....
  - b) bhp.....
.....
  - c) inne.....
.....
10. Środki oraz sposób alarmowania współpracowników i straży pożarnej (także innych służb miejskich) w przypadku powstania pożaru.....
11. Osoba(y) odpowiedzialne za całokształt przygotowania zabezpieczenia ppoż. toku prac niebezpiecznych pożarowo.....
12. Osoba(y) odpowiedzialna za nadzór nad stanem bezpieczeństwa pożarowego w toku wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, w tym o powiadomieniu o rozpoczęciu prac służb ochrony obiektu.....
13. Osoba(y) zobowiązane do przeprowadzenia kontroli rejonu prac niebezpiecznych pożarowo niebezpiecznych pod względem pożarowym po ich zakończeniu.....

Podpisy członków komisji
(imię, nazwisko, rodzaj zajmowanego stanowiska)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

ZAŁĄCZNIK NR 2

Miejscowość....., dnia .....

Zezwolenie nr .....
Na prowadzenie prac niebezpiecznych pod względem pożarowym.

Miejsce pracy .....

Rodzaj pracy .....

Czas pracy: dnia ..... od godz. .... do godz. ....

Zagrożenie pożarowe (wybuchowe) w miejscu pracy : .....

Sposób zabezpieczenia przed możliwością zainicjowania pożaru-wybuchu :

Środki zabezpieczenia :

przeciwpożarowe .....

BHP .....

inne .....

Sposób wykonania pracy:

Odpowiedzialni za :

Przygotowanie miejsca pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenie
toku prac pożarowo niebezpiecznych :

Nazwisko ..... Wykonano .....

Podpis .....

Wyłączenie spod napięcia :

Nazwisko ..... Wykonano .....

Podpis .....

Dokonanie analizy stężenia par cieczy, gazów i pyłów :

Nazwisko ..... Wykonano .....

Podpis .....

Stosowanie środków zabezpieczających organizację pracy i instruktaż :

Nazwisko ..... Wykonano .....

Podpis .....

Zezwalam na rozpoczęcie prac :

.....
(podpis wpisującego)

.....
(podpis osoby udzielającej zezwolenia)

Pracę zakończono dnia : ..... o godz. ....

Wykonał .....

Stanowisko pracy i jego otoczenie sprawdzono i nie stwierdzono zaniedbań
i okoliczności mogących zainicjować pożar.

Stwierdzam odebranie robót :

Skontrolował :

UWAGA !

Powyższe zezwolenie należy włączyć do dokumentów ochrony przeciwpożarowej.

ZAŁĄCZNIK NR 3

Książka kontroli prac niebezpiecznych pod względem pożarowym prowadzonych w obiekcie.

Lp	Nr i data protokołu zabezpieczenia ppoż. prac niebezpiecznych pod względem pożarowym	Nr i data Zezwolenia na prowadzenie ppoż. prac niebezpiecznych pod względem pożarowym	Data i godzina przeprowadzenia kontroli toku pracy oraz imię i nazwisko osoby kontrolującej	Uwagi i polecenia wydane osobom w trakcie kontroli toku prac	Data i godzina przeprowadzenia kontroli po zakończeniu prac imię i nazwisko osoby kontrolującej	Uwagi spostrzeżenia po zakończeniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym	Czytelne podpisy osób przeprowadzających kontrolę

w/w książka jest ważna z protokołem zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym oraz zezwoleniem na przeprowadzenie tych prac.

ZAŁĄCZNIK NR 4

INSTRUKCJA OGÓLNA PRZECIWOPOŻAROWA

Właściciel budynku, terenu, a także osoby fizyczne, obowiązane są zabezpieczyć użytkowany budynek, teren przed zagrożeniem pożarowym i ponoszą odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych.

Właściciel obowiązany jest zaznajomić pracowników z przepisami przeciwpożarowymi, a w szczególności:

- instrukcją bezpieczeństwa pożarowego;
- sposobami alarmowania na wypadek pożaru;
- z rozmieszczeniem i obsługą podręcznego sprzętu gaśniczego;
- przewidzianymi sposobami ewakuacji ludzi i mienia na wypadek powstania pożaru oraz postępowania do czasu przybycia jednostek ratowniczo-gaśniczych;

Każda osoba, pracownik obowiązany jest zwracać baczną uwagę na przestrzeganie przepisów przeciwpożarowych, a szczególności wiążących się z ZAKAZAMI:

- używania otwartego ognia i palenia tytoniu w miejscach do tego nie dozwolonych i nie przystosowanych, a w szczególności w strefach zagrożonych wybuchem oraz w miejscach przechowywania materiałów niebezpiecznych pożarowo;
- użytkowanie instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawnych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami określonymi przez producenta bądź niepoddawanych okresowym kontrolom, o zakresie i częstotliwości wynikających z przepisów prawa budowlanego, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia ognia;
- garażowanie pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu;
- rozgrzewanie za pomocą otwartego ognia smoły i innych materiałów w odległości mniejszej niż 5 m od obiektu, przyległego do niego składowiska lub placu składowego z materiałami palnymi, przy czym jest dopuszczalne wykonywanie tych czynności na dachach o konstrukcji i pokryciu niepalnym w budowanych obiektach, a w pozostałych, jeżeli zostaną zastosowane odpowiednie, przeznaczone do tego celu podgrzewacze;
- rozpalamie ognia, wysypywanie gorącego popiołu i żużla lub wypalanie wierzchniej warstwy gleby i traw, w miejscu umożliwiającym zapalenie się materiałów palnych albo sąsiednich obiektów;
- składowanie poza budynkami w odległości mniejszej niż 4 m od granicy działki sąsiedniej materiałów palnych, w tym pozostałości roślinnych, gałęzi i chrustu;
- przechowywania materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od:
  - urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą się nagrzewać do temperatury powyżej 100°C,
  - linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających i odgromowych;
- użytkowania elektrycznych urządzeń ogrzewczych (piecyki, kuchenki, podgrzewacze) ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta;
- stosowania na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki;
- instalowania osprzętu instalacji elektrycznej (wyłączniki, przetącniki, gniazda wtykowe, oprawy oświetleniowe) bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem;
- naprawy bezpieczników energii elektrycznej;
- eksploataowania prowizorycznych, uszkodzonych bądź przeciążonych instalacji elektrycznych lub gazowych;

- składowania materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji oraz jakichkolwiek przedmiotów na klatce schodowej i w jej bezpośrednim obrębie;
- zamykania drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiających ich natychmiastowe otwarcie;
- ograniczenie dostępu do:
  - urządzeń przeciwpożarowych, stałych i półstałych urządzeń gaśniczych, urządzeń odciążających, instalacji alarmowych, hydrantów, kłap przeciwpożarowych itp.,
  - urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze,
  - wyjść ewakuacyjnych,
  - wyłączników i tablic rozdzielczych prądu oraz głównych zaworów gazu,
- podręcznego sprzętu gaśniczego;
- przechowywania w obiektach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi, w pomieszczeniach piwnicznych, strychach, poddaszach, poddaszach obrębie klatek schodowych i korytarzy oraz innych pomieszczeń ogólnie dostępnych jak również tarasach, balkonach i loggiach – materiałów niebezpiecznych pożarowo takich jak gazy palne, ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 55°C, ciała stałe wytwarzające w zetknięciu z wodą lub parą wodną gazy palne, materiały wybuchowe i pirotechniczne, ciała stałe o temperaturze samozapalenia poniżej 200°C oraz materiały mające skłonności do samozapalenia;
- używania podręcznego sprzętu gaśniczego, urządzeń przeciwpożarowych niezgodnie z ich przeznaczeniem.

Telefon Państwowej Straży Pożarnej 998

Sankcje karne:

Osoby i pracownicy nie przestrzegający przepisów przeciwpożarowych podlegają sankcjom wg kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (J.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. Nr 109, poz. 719).

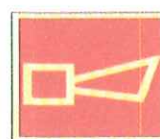
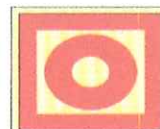
ZAŁĄCZNIK NR 5

INSTRUKCJA ALARMOWANIA I POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU

1 ZAALARMOWAĆ STRAŻ POŻARNĄ

zameldować
gdzie się pali
jakie jest zagrożenie lub
uruchomić przycisk sygnalizacji pożaru

tel. 998

2 OGŁOSIĆ ALARM

włączyć ustalony sygnał
ogłosić komunikat

3 W RAZIE KONIECZNOŚCI ZAALARMOWAĆ

osobę funkcyjną
Pogotowie ratunkowe
Policję
Pogotowie gazowe
Pogotowie elektryczne

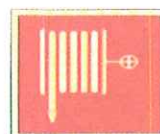

4 ZAMKNAĆ

okna i drzwi
usunąć z zasięgu ognia materiały palne
płynty łatwozapalne, pojemniki z gazem

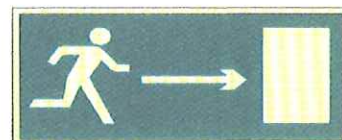
5 GASIĆ POŻAR

używać gaśnicy lub hydrantu
nie gasić wodą instalacji
i urządzeń elektrycznych

6 OPUŚCIĆ POMIESZCZENIA

bez paniki ustalonymi
drogami ewakuacyjnymi
nie korzystać z wind

ZAŁĄCZNIK NR 6

Wykaz telefonów alarmowych.

STRAŻ MIEJSKA		986
POLICJA		997
PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA		998
POGOTOWIE RATUNKOWE		999
TELEFON RATUNKOWY 112		
POGOTOWIA:		
ENERGETYCZNE		991
GAZOWE		992
WODOCIĄGOWE		994

ZAŁĄCZNIK NR 7

Przykładowy ramowy program szkolenia pracowników z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Lp.	Tematyka szkoleń	Czas szkolenia
1.	Zagrożenia pożarowe, możliwe przyczyny powstania i rozprzestrzeniania się pożaru na terenie obiektu.	20 min.
2.	Zasady zapobiegania możliwości powstania pożaru na terenie firmy, w szczególności odpowiedzialności pracowników za stan bezpieczeństwa pożarowego.	20min.
3.	Zasady zachowania się pracowników w przypadku powstania pożaru, w szczególności: zasady alarmowania o powstającym zdarzeniu, zasady ewakuacji ludzi mienia, zapobieganie panice, zasady obsługi sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych (najlepiej pokaz praktyczny), zasady udzielania pierwszej pomocy.	40min.
Razem		1 godz. 20min.

ZAŁĄCZNIK NR 8

Oświadczenie o zapoznaniu się z IBP

.....
Imię i nazwisko

.....
Komórka organizacyjna

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że zostałem(am) zapoznany(a) z przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej obowiązującymi w budynku Urzędu Gminy Leszno al. Wojska Polskiego 21 a w szczególności znane mi są zasady i sposoby:

- zapobiegania powstaniu i rozprzestrzenieniu się pożaru na stanowisku pracy i w obiekcie,
- postępowanie na wypadek pożaru,
- użycia podręcznego sprzętu gaśniczego i urządzeń przeciwpożarowych w miejscu pracy.

Ustalenia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego przyjmuje do wiadomości i przestrzegania.

.....
miejsowość

.....
data

.....

podpis pracownika

Przyjęto do akt osobowych dnia .....

ZAŁĄCZNIK NR 9

Zadania i obowiązki osób wyznaczonych do akcji ratowniczo-gaśniczych w obiekcie.

I. Osoby odpowiedzialne za akcję ratowniczo-gaśniczą:

.....
.....
.....

II. Osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo i ewakuację ludzi:

.....
.....
.....

III. Osoby odpowiedzialne za wyprowadzenie ludzi z poszczególnych pomieszczeń:

.....
.....

IV. Osoba wyznaczona do udzielenia informacji dowódcy straży pożarnej wskazuje:

- źródło pożaru
- miejsce pożaru /niebezpieczne pożarowo/
- punkty czerpania wody

.....
.....

V. Osoby prowadzące bezpośrednio akcję ratowniczo-gaśniczą

.....
.....
.....
.....

/wyłączyć dopływ prądu i gazu/

VI. Gaszenie pożaru podręcznym sprzętem gaśniczym:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

ZAŁĄCZNIK NR 10

Praktyczne sprawdzenie ewakuacji (PSE)

Podstawy prawne i cele PSE

Zgodnie z wymogiem prawnym obowiązek przeprowadzania praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji spoczywa na właścicielu lub zarządcy obiektu, który zawiera strefę pożarową przeznaczoną dla ponad 50 osób, będących jej stałymi użytkownikami. Sprawdzenie takie powinno odbywać się co najmniej raz na dwa lata.

PSE sprowadza się do dwóch zagadnień:

- sprawdzenia organizacji ewakuacji, której celem jest:
  - sprawdzenie skuteczności dotychczasowego sposobu informowania o zagrożeniu oraz systemu powiadamiania o konieczności ewakuacji, w tym reakcji na alarm pożarowy,
  - doskonalenie procedur ewakuacji, w tym zapoznanie z kierunkami ewakuacji i zasadami zachowania się,
  - koordynacja działań służby ochrony,
  - zminimalizowanie możliwości wystąpienia paniki i jej skutków,
  - zmierzenie czasu potrzebnego na opuszczenie obiektu przez wszystkie osoby w nim się znajdujące,
  - weryfikacja opracowanych zasad postępowania na wypadek pożaru,
- sprawdzenia warunków ewakuacji w zakresie ewakuacji:
  - ilości i szerokości wyjść ewakuacyjnych;
  - długości, szerokości i wysokości przejść oraz dojść ewakuacyjnych;
  - stanu technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego i stopnia ich integracji, w szczególności mających wpływ na ewakuację – zabezpieczenia przed zadymieniem wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych dróg ewakuacyjnych,
  - oświetlenia awaryjnego (bezpieczeństwa i ewakuacyjnego) oraz przeszkodowego w obiektach, w których jest ono niezbędne do ewakuacji ludzi;
  - możliwości rozgłaszania sygnałów ostrzegawczych i komunikatów głosowych poprzez dostępne środki.

Zakres PSE

Główny nacisk należy położyć na ewakuację osób – zgodnie z założeniem, że życie ludzkie jest najcenniejsze. PSE można rozszerzyć o ewakuację mienia, jednak tylko w uzasadnionych przypadkach, należy wziąć pod uwagę zabezpieczenie cennych dla firmy informacji, dokumentów i sprzętu.

Przygotowanie PSE

Proces przygotowania PSE jest dosyć złożony. Pierwszy etap powinien obejmować opracowanie założeń, w których wyznaczyć należy:

- cel przeprowadzania PSE,
- potrzeby ludzkie i sprzętowe potrzebne do dokumentowania PSE,
- zadania osób funkcyjnych,
- przebieg PSE z podziałem na etapy.

Określenie potrzeb ludzkich sprowadza się do wyznaczenia osób funkcyjnych, których zadaniem będzie pomoc w odpowiednim przeprowadzeniu i dokumentowaniu PSE, tj. ogłoszenie alarmu, obsługa środków łączności, pomiaru czasu czy rejestracji PSE – kamery, zliczenia osób ewakuowanych. Powinien być również wyznaczony koordynator ćwiczeń. Najprostsze jest przeprowadzenie PSE w celu pomiaru czasu potrzebnego na opuszczenie budynku przez znajdujących się w nim ludzi (wystarczy jedna osoba i stoper). Bardziej zaawansowanym procesem jest przygotowanie PSE, w którym sprawdza się zachowanie ludzi w poszczególnych fazach ewakuacji. Pożądane jest ciągłe monitorowanie ćwiczeń i ich rejestracja. Dodatkowymi elementami, które powinny zawierać założenia są planowane do użycia środki pozoracji (np. zadymienia), zamiar wprowadzenia utrudnień w obiekcie (np. zablokowanie drzwi ewakuacyjnych lub wyłączenie oświetlenia korytarzy).

W drugim etapie przygotowań powinno nastąpić uzgodnienie terminu przeprowadzenia PSE z właścicielem lub zarządcą obiektu, w celu uniknięcia kolizji np. z ważnym międzynarodowym spotkaniem prezesa; ponadto ważne jest aby kierownictwo firmy również wzięło udział w sprawdzeniu ewakuacji – termin wpisujemy do założeń.

Ostatnim etapem przygotowania PSE jest powiadomienie właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej o terminie przeprowadzenia działań, tj. na co najmniej 7 dni wcześniej. Komendant ma prawo podjąć decyzję o wzięciu udziału w ćwiczeniach jego przedstawiciela jako obserwatora lub wręcz przeprowadzenie wspólnych ćwiczeń z wykorzystaniem sił i środków będących w dyspozycji terenowych jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP.

Przebieg PSE (Etapy)

Etap I – rozmieszczenie osób wyznaczonych, przygotowanie środków pozoracji.

Etap II – ogłoszenie alarmu (poprzez dźwiękowy system ostrzegawczy, system sygnalizacji pożarowej, sieć komputerową, donośnym głosem).

Etap III – pomiar czasu trwania poszczególnych faz.

Etap IV – sprawdzenie pomieszczeń w celu ustalenia liczby osób, które nie podjęły ewakuacji oraz przyczyny takiego zachowania.

ZAŁĄCZNIK NR 11

Znaki bezpieczeństwa

LP.	ZNAK BEZPIECZEŃSTWA	ZNACZENIE (NAZWA) ZNAKU BEZPIECZEŃSTWA
1.		URUCHAMIANIE RĘCZNE
2.		ALARMOWY SYGNALIZATOR AKUSTYCZNY
3.		TELEFON DO UŻYCIA W STANIE ZAGROŻENIA
4.		ZESTAW SPRZĘTU POŻARNICZEGO
5.		GAŚNICA
6.		HYDRANT WEWNĘTRZNY
7.		DRABINA POŻAROWA
8.		KIERUNEK DO MIEJSCA ROZMIESZCZENIA SPRZĘTU POŻARNICZEGO LUB URZĄDZENIA OSTRZEGAJĄCEGO
9.		KIERUNEK DO MIEJSCA ROZMIESZCZENIA SPRZĘTU POŻARNICZEGO LUB URZĄDZENIA OSTRZEGAJĄCEGO
10.		NIE ZASTAWIAĆ
11.		PALENIE TYTONIU ZABRONIONE
12.		ZAKAZ UŻYWANIA OTWARTEGO OGNIA – PALENIE TYTONIU ZABRONIONE
13.		ZAKAZ GASZENIA WODĄ

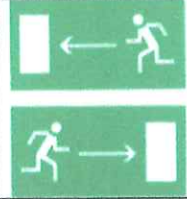

DO UŻYTKU WEWNĘTRZNEGO

49

Powielanie, kopiowanie zabronione

ZAŁĄCZNIK NR 12

Znaki ewakuacja

1.		KIERUNEK DROGI EWAKUACYJNEJ
2.		WYJŚCIE EWAKUACYJNE
3.		DRZWI EWAKUACYJNE
4.		PRZESUNĄĆ W CELU OTWARCIA
5.		KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ
6.		KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ SCHODAMI W DÓŁ
7.		KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ SCHODAMI W GÓRĘ
8.		PCHAĆ, ABY OTWORZYĆ
9.		CIĄGNAĆ, ABY OTWORZYĆ

ZAŁĄCZNIK NR 13

Użytkowanie i czynności konserwacyjne urządzeń przeciwpożarowych

Sprzęt podręczny – gaśnice

Czasookres konserwacji – co 12 miesięcy.

Zasady przeprowadzania przeglądów technicznych i czynności konserwacyjnych gaśnic:

Warunkiem zachowania niezawodności i skuteczności podręcznego sprzętu gaśniczego jest jego pełne zabezpieczenie serwisowe. Zaleca się wykonywanie regularnej kontroli wzrokowej, która powinna sprawdzić, czy gaśnica:

- znajduje się w miejscu do tego przeznaczonym (wyznaczonym),
- nie jest zastawiona i ma czytelną instrukcję obsługi,
- nie jest w sposób widoczny uszkodzona,
- ma nieuszkodzone plomby i wskaźniki,
- ma sprawnie działające ciśnieniomierze (jeśli takie występują),
- jest odpowiednio dobrana względem grupy pożaru oraz czy posiada odpowiednią wielkość napełniania (masę).

UWAGA:

Jeżeli gaśnice zostały zakwalifikowane do konserwacji, gaśnica ta musi zostać zastąpiona przez sprzęt tego samego typu, przeznaczona do tej samej grupy pożarów i o takiej samej zdolności gaśniczej (masie).

Konserwacja, czynności służące utrzymaniu urządzenia w dobrym stanie technicznym. Należy między innymi wykonać i sprawdzić:

- ogólny stan techniczny gaśnicy,
- czytelność, kompletność i prawidłowość napisów,
- stan węży i zabezpieczeń,
- terminy przypadających kontroli zbiorników ciśnieniowych,
- powłokę malarską,
- czy elementy z tworzywa sztucznego nie są uszkodzone,
- ciężar lub objętość środka gaśniczego,
- czy środek gaśniczy nadaje się do ponownego wykorzystania,
- pod względem korozji i uszkodzenia nabój ciśnieniowy,
- uchwyt gaśnicy – czy nie jest uszkodzony i dobrze przytwierdzony.

UWAGA:

Podczas wykonywania czynności naprawczych sprzętu gaśniczego muszą być stosowane takie same części, środki gaśnicze i parametry, na jakie wyrób przewiduje wykonanie naprawy. Zabronione są naprawy zbiorników, a także zaworów bezpieczeństwa.

Podstawowe zadania, jakie należy wykonać przy remoncie gaśnic:

całkowite zdemontowanie gaśnicy na części składowe,

- wykonanie próby ciśnieniowej na zbiorniku (zbiorniki nie oznakowane nie powinny być remontowane, lecz wycofane i złomowane),
- sprawdzenie za pomocą sondy świetlnej wnętrza zbiornika – czy są ślady korozji lub inne uszkodzenia,
- poddanie głowic, zaworów, węży działaniu ciśnienia równego ciśnieniu próbnemu zbiornika; wymiana uszkodzonych części,
- sprawdzenie lub wymiana zabezpieczeń,
- otwieranie gaśnic proszkowych w suchych warunkach, w jak najkrótszym czasie, w celu zminimalizowania skutków oddziaływania na proszek wilgoci zawartej w powietrzu,
- napełnienie ponownie tym samym środkiem gaśniczym; nie wolno mieszać lub dosypywać proszków różnych typów, bo powstaje reakcja, która powoduje zbrzylenie się proszku oraz wzrost ciśnienia w zamkniętym zbiorniku, który może być niebezpieczny dla użytkownika,
- wykonanie ponownego montażu zgodnie z instrukcją i zaleceniami producenta,
- przeprowadzenie próby szczelności całej gaśnicy,
- uzupełnienie szczegółowych na etykiecie konserwacji.

UWAGA:

Dokonanie przeglądu stanu technicznego i naprawy powinno być oznaczone z podaniem: imienia i nazwiska konserwatora (nazwy zakładu usługowego), daty badania (konserwacji) oraz daty kolejnego badania. Wymienione dane umieścić na tabliczce z czytelnym i trwałym napisem z folii samoprzylepnej (dopuszczalne jest również użycie przywieszek plombowanych).

Instalacja wodociągowa przeciwpożarowa (hydranty wewnętrzne)

Hydranty wewnętrzne należy poddawać przeglądom technicznym, podobnie jak gaśnice. Przeglądy i konserwacje powinny być przeprowadzane przez osobę kompetentną.

Czasookres konserwacji – co 12 miesięcy.

Hydrant powinien być zamknięty (zakręcony) i pod ciśnieniem. Należy sprawdzić czy:

- urządzenia są nie zastawione, nie uszkodzone, elementy nie są skorodowane, nie ma przecieków,
- instrukcja obsługi jest czysta i czytelna,
- miejsce umieszczenia jest oznakowane,
- mocowania do ściany są odpowiednie, nie są obruszone i trzymają pewnie,
- wypływ wody jest równomierny i dostateczny (wskazane jest użycie wskaźnika wypływu oraz miernika ciśnienia),
- miernik ciśnienia (jeżeli jest zastosowany) pracuje prawidłowo i w swoim zakresie pomiarowym,
- wąż na całej długości nie wykazuje uszkodzeń, zniekształceń, zużycia czy pęknięć. Jeżeli wąż wykazuje jakieś uszkodzenia powinien być wymieniony na nowy lub poddany próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze,
- zaciski lub taśmowanie węża jest prawidłowe i właściwie zaciśnięte,
- bęben węża (jeżeli jest zastosowany) obraca się lekko w obu kierunkach,
- dla bębnow z wahliwym zamocowaniem (jeżeli jest zastosowany) sprawdzić czy oś (zamocowanie) obraca się łatwo i czy bęben obraca się o 180°,
- przy bębnach ręcznych (jeżeli jest zastosowany) sprawdzić czy zawór odcinający jest właściwego typu i czy działa łatwo i prawidłowo,
- sprawdzić stan przewodów zasilających w wodę (rurociągów), szczególną uwagę zwrócić na odcinki elastyczne czy nie wykazują oznak zużycia lub zniszczenia,
- jeżeli jest skrzynka hydrantowa (obudowa) sprawdzić, czy nie jest uszkodzona i czy drzwiczki łatwo się zamykają,
- sprawdzić, czy prądownica jest właściwego typu i czy prawidłowo pracuje,
- pozostawić hydranty i instalację w stanie gotowym do natychmiastowego użycia. Jeżeli konieczne są poważniejsze naprawy zawór hydrantowy lub hydrant powinien być oznakowany "NIECZYNNY" i kompetentna osoba powinna powiadomić o tym użytkownika/właściciela.

Okresowe przeglądy i konserwacje instalacji

Co 5 lat wszystkie węże i hydranty powinny być poddane próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze instalacji zgodnie z EN 671-1 i EN 671-2.

Dokumentowanie przeglądów i konserwacji

Po przeglądzie i przeprowadzeniu niezbędnych prac konserwacyjnych hydranty i instalacja powinny być przez kompetentne osoby oznakowane "SPRAWDZONE". Osoby odpowiedzialne powinny przechowywać zapisy o wszystkich przeglądach instalacji. Książka kontroli powinna zawierać:

- datę (miesiąc i rok) przeglądu i testów,
- zapis wyników testów,
- wykaz i data zainstalowania części zamiennych,
- data (miesiąc i rok) następnego przeglądu i testów,
- wykaz wszystkich hydrantów i zaworów hydrantowych.

Do naprawy instalacji można używać tylko części zamienne (np. węże, prądownic, zawory) posiadające stosowne aprobaty i dopuszczenia pochodzące od dostawcy urządzenia.

Podstawą jest usunięcie wszystkich stwierdzonych usterek w jak najkrótszym czasie, tak by instalacja gaśnicza jak najszybciej była we właściwym stanie.

Pomiary takie należy wykonać po każdej ingerencji w sieci wodnej mogącej mieć wpływ na parametry np. remont, przebudowa, modernizacja. Czynności te powinny być udokumentowane w protokół badań technicznych.

Węże stanowiące wyposażenie hydrantów wewnętrznych powinny być raz na 5 lat poddawane próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze, zgodnie z Polską Normą dotyczącą konserwacji hydrantów wewnętrznych.

Dane dotyczące konserwacji i przeglądu powinny być zapisane na etykiecie. Powinny znaleźć się na niej następujące dane: słowo „SPRAWDZONE”, nazwa i adres dostawcy hydrantu, znak jednoznacznie identyfikujący osobę kompetentną (nazwa zakładu), data (rok i miesiąc) przeprowadzenia konserwacji.

Sieć wodociągowa przeciwpożarowa (hydranty zewnętrzne)

Zasady przeprowadzania badań technicznych i czynności konserwacyjnych sieci wodociągowej przeciwpożarowej:

- hydranty zewnętrzne powinny być co najmniej raz w roku poddawane przeglądom i konserwacji przez właściciela sieci wodociągowej przeciwpożarowej,
- wydajność nominalna hydrantu zewnętrznego, przy ciśnieniu nominalnym 0,2 MPa mierzonym na zaworze hydrantowym podczas poboru wody, nie może być mniejsza dla hydrantu nadziemnego DN 80 niż 10 dm³/s.
- maksymalne ciśnienie hydrostatyczne w sieci wodociągowej przeciwpożarowej nie może przekraczać 1,6 MPa.

ZAŁĄCZNIK NR 14

Karta instrukcji bezpieczeństwa pożarowego

Lp.	Tematyka aktualizacji	Nr strony aktualizowanej	Nr załącznika aktualizowanego	Data aktualizacji	Nazwisko imię osoby wprowadzającej aktualizacje	Podpis właściciela/ administratora budynku/ osoby upoważnionej
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

DO UŻYTKU WEWNĘTRZNEGO

55

Powielanie, kopiowanie zabronione
